Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av lagen om skifte och vissa andra lagar som gäller behandlingen av ärenden i jorddomstolen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i de stadganden i lagen om skifte och vissa andra lagar som reglerar rättegångsförfarandet i jorddomstolarna. Eftersom rättegångsbalkens stadganden om förfarandet i tvistemål vid de allmänna underrätterna, tingsrätterna, har reviderats, är det nödvändigt att även i lagen om skifte och vissa andra lagar ändra stadgandena om rättegångsförfarandet i jorddomstolarna, för att så långt som möjligt förenhetliga förfarandet i jorddomstolarna med det förfarande som efter reformen iakttas i tingsrätterna. Genom detaljerade procedurstadganden säkerställs en enhetlig revidering av förfarandet i alla jorddomstolar. I propositionen föreslås också att systemet med besvärstillstånd vid sökande av ändring från jorddomstolen till högsta domstolen införs bl.a. i fråga om avgöranden som fattats med stöd av lagen om skifte. I propositionen föreslås vidare att det vid jorddomstolen i stället för en jordrättsingenjör kan finnas två jordrättsingenjörer, om det på grund av ärendets omfattning eller av andra särskilda skäl kan anses motiverat. För att alla jorddomstolar skall kunna verka i en sammansättning där det finns två jordrättsdomare, föreslås det att en jordrättsingenjör vid en jorddomstol även skall kunna förordnas att verka som jordrättsingenjör vid en annan jorddomstol.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft samtidigt som de ovan nämnda ändrade stadgandena i rättegångsbalken, dvs. den 1 december 1993.

331106B

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3
2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar	4
3. Beredningen av propositionen	4
DETALJMOTIVERING	5
1. Lagförslagen	5
1.1. Lagen om skifte	5
1.2. Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter	17
1.3. Lagen om skifte inom planläggningsområde	18
1.4. Lagen om enskilda vägar	18
1.5. Gruvlagen	18
1.6. Lagen om fri rättegång	18
1.7. Lagen om allmänna vägar	19
1.8. Lagen om ägoreglering i gränskommunerna	19
2. Ikraftträdande	19
LAGTEXTER	20
1. Lag om ändring av lagen om skifte	20
2. Lag om ändring av 89 och 91 §§ lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter	25
3. Lag om ändring av 69 § lagen om skifte inom planläggningsområde	26
4. Lag om ändring av lagen om enskilda vägar	26
5. Lag om ändring av 66 § gruvlagen	26
6. Lag om ändring av 26 § lagen om fri rättegång	27
7. Lag om ändring av 103 a § lagen om allmänna vägar	27
8. Lag om ändring av 14 § lagen om ägoreglering i gränskommunerna	28
BILAGA 1	29
Parallelltexter	29
BILAGA 2	48
Förordning om ändring av förordningen om skifte	48

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 38 kap. lagen om skifte ingår stadganden om mål som skall behandlas av jorddomstol, i 39 kap. om sökande av ändring i lantmäteriförrättningar och underställande av förrättningar samt i 40 kap. om behandlingen av mål i jorddomstolen. I 41 kap. ingår stadganden om sökande av ändring i jorddomstolens utslag. I 40. kap. ingår förutom stadgandena om behandlingen av mål i jorddomstol dessutom i 331 § ett hänvisningsstadgande, enligt vilket de stadganden som gäller i fråga om häradsrätten skall iakttas i tillämpliga delar beträffande jorddomstolen och rättegången där.

I lagar av den 2 juli 1991 (1052—1066/91) reviderades stadgandena om rättegångsförfarandet i tvistemål vid de allmänna underrätterna, dvs. tingsrätterna. Enligt lagen om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrättsreformen (1417/92) träder lagarna i kraft den 1 december 1993. Enligt dessa lagar indelas behandlingen av tvistemål i tingsrätten i dels skriftlig och muntlig förberedelse, dels huvudförhandling. Rättegången i jorddomstolen baserar sig redan nu i stor utsträckning på de principer, enligt vilka rättegångsförfarandet i tvistemål i tingsrätten revideras. Behandlingen i jorddomstolen är i regel muntlig och den uppskjuts endast i undantagsfall. Syn utgör dessutom ett viktigt bevismedel i jorddomstolen.

Då i rättegångsbalken intas allt mer detaljerade stadganden om behandlingen av mål, är det nödvändigt att utöver den ovan nämna allmänna hänvisningen i lagen om skifte ta in mera detaljerade procedurstadganden. Med hjälp av dessa kan ett enhetligt förfarande i de olika jorddomstolarna garanteras. Jorddomstolarna avviker från tingsrätterna så till vida att alla ärenden som behandlas i jorddomstolen är besvärsärenden eller därmed jämförliga underställningsärenden. Rättegången i jorddomstolen och rättegången i hovrätten företer därför många likartade drag. De besvärsärenden som avgörs i jorddomstolen gäller fastighetsförrättningar och vissa andra avgöranden.

I propositionen föreslås det att det i jorddomstolen i stället för en enda jordrättsingenjör kan finnas två jordrättsingenjörer, om det med tanke på ärendets omfattning eller av något annat särskilt skäl kan anses motiverat. För att denna reform skall kunna genomföras föreslås det att en jorddomstols jordrättsingenjör även skall kunna förordnas att verka som jordrättsingenjör vid en annan jorddomstol.

Det föreslås att stadgandena om jorddomstolens domförhet skall förtydligas. I överensstämmelse med det sätt på vilket förfarandet i tingsrätten reviderats, förslås det att även skifteslagens stadganden om domförhet ändras så att oberoende av i vilken sammansättning jorddomstolens beslut fattas, skall de anses som jorddomstolens beslut. Sålunda skall i lagen inte längre göras skillnad mellan å ena sidan jordrättsdomarens och å andra sidan jorddomstolens avgöranden. Denna reform genomförs så att ett nytt 4 mom. fogas till 293 § lagen om skifte.

Stadgandena i 40 kap. lagen om skifte angående behandlingen av mål i jorddomstol skall ändras så att däri intas stadganden som motsvarar det rättegångsförfarande i tvistemål som tas i bruk i tingsrätten. Syftet är att genom de ändrade stadgandena förenhetliga begreppsapparaten i 40. kap. med den begreppsapparat som ligger till grund för revideringen av behandlingen av tvistemål i tingsrätten. I kapitlet skall ingå stadganden om förberedelse och huvudförhandling. Dessutom föreslås mera detaljerade stadganden om besvärsskriften och komplettering av den. Det föreslås att ett avgörande i huvudsaken kallas dom. I kapitlet skall vidare ingå stadganden om vilket rättegångsmaterial jorddomstolen får beakta då den avgör ett ärende.

I tingsrätten kommer rättegången i tvistemål att basera sig på principen om muntlighet, omedelbarhet och koncentrering. Det föreslås att stadgandena om förfarandet i jorddomstolen skall ha samma principiella utgångspunkt.

Stadgandet om muntlig behandling skall ingå i 323 § lagen om skifte. Enligt paragrafen är behandlingen i regel muntlig. Muntlighet innebär att man vid sammanträdet inte får läsa upp eller inge rättegångsskrifter, utan saken skall framläggas muntligt. Den muntliga behandlingen är emellertid inte helt undantagslös. Sakägarna får t.ex. läsa upp sina yrkanden och grunderna för dem ur en handling. På grund av jorddomstolsprocessens särdrag föreslås det dessutom i 323 § att sakägarna, då de redogör för tekniska och därmed jämförliga spörsmål,

får hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kort referera dess innehåll till dessa delar.

Ett stadgande om koncentrering av huvudförhandlingen föreslås i 323 a §. Enligt den föreslagna huvudregeln i paragrafen får huvudförhandlingen inte uppskjutas. Uppskov är möjligt endast om ett viktigt skäl kräver det. Ett sådant skäl kan t.ex. vara ett beslut om att syn skall hållas vid en senare tidpunkt, när den av någon anledning inte kan hållas direkt i anslutning till huvudförhandlingen.

Omedelbarheten, dvs. den omständigheten att ärendet kan avgöras endast av domstolsledamöter som har deltagit i hela behandlingen, framgår av 323 a § 2 mom. Enligt detta lagrum skall i ärendet hållas ny huvudförhandling, om en ny ledamot efter uppskov deltar i behandlingen. Att ny huvudförhandling hålls innebär att ärendet i sin helhet skall behandlas på nytt.

Innan ett ärende behandlas vidtas i jorddomstolen flera förberedande åtgärder. Enligt den gällande lagen skall en del av dessa vidtas av jordrättsdomaren ensam och en del av jorddomstolen i fulltalig sammansättning. Det föreslås att till 293 § lagen om skifte fogas ett nytt 4 mom., där det genom ett hänvisningsstadgande som föreslås i momentet stadgas om när jorddomstolen är beslutför i en sammansättning med endast jordrättsdomaren. I regel skall alla förberedande åtgärder vidtas i denna sammansättning.

Vid sökande av ändring enligt gällande lag hos högsta domstolen i jorddomstolens utslag som domstolen fattat med stöd av lagen om enskilda vägar, lagen om allmänna vägar eller lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, krävs det besvärstillstånd. Enligt 332 § lagen om skifte får ändring i vissa av jorddomstolens utslag inte alls sökas. Dessa utslag gäller närmast beslut som fattats under en förrättning och som ansluter sig till själva förrättningen. Över andra med stöd av lagen om skifte givna utslag av jorddomstolen kan ändring sökas hos högsta domstolen utan besvärstillstånd. Det finns inga grunder för att rätten att söka ändring hos högsta domstolen i jorddomstolens utslag skall vara beroende av med stöd av vilken lag utslaget har givits. Det vore viktigt att även de utslag som jorddomstolen har givit med stöd av lagen om skifte skulle förutsätta besvärstillstånd. Enligt 30 kap. 3 § rättegångsbalken kan högsta domstolen bevilja besvärstillstånd, om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta domstolen eller om därtill finns särskild anledning till följd av sådant i saken inträffat rättegångs- eller annat fel att avgörandet på grund därav borde återbrytas eller undanröjas, eller om det eljest föreligger vägande skäl att meddela besvärstillstånd.

Det föreslås att nämnda 332 § skall ändras så att stadgandena om förbud mot att söka ändring upphävs samt att ändring i avgöranden som jorddomstolen har fattat med stöd av lagen om skifte får sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd.

2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Genomförandet av reformen förutsätter att ljudupptagningsanläggningar skaffas till jorddomstolarna. I övrigt har propositionen inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av samtliga jorddomstolar, jord- och skogsbruksministeriet, lantmäteristyrelsen samt Finlands Advokatförbund.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om skifte

292 §. Det föreslås att *2 mom.* ändras så att det tydligare än tidigare anger vilken jorddomstol som har beslutanderätt när det område som ett ärende gäller är beläget inom två eller flera jorddomstolars domkrets. Enligt den gällande lagen skall ärendet i sådana fall avgöras av den jorddomstol inom vars domkrets huvuddelen av området är beläget. Eftersom stadgandet i någon mån lämnar rum för tolkning, föreslås det att det kan ändras så att det tydligare definieras vilken jorddomstol som är behörig. Momentet skall dessutom kompletteras med stadgandet ur gällande 3 mom. om vid vilken jorddomstol ett ärende som gäller en rå som samtidigt utgör gränsen mellan två eller flera domkretsar skall behandlas. I momentet föreslås det att den domstol inom vars domkrets det område som saken gäller är beläget är behög domstol. Om området är beläget inom två eller flera jorddomstolars domkrets eller om det är fråga om en rå som samtidigt är gräns mellan två eller flera domkretsar, skall saken avgöras av den jorddomstol, inom vars domkrets den myndighet vars förrättning eller avgörande det är fråga om har sitt verksamhetsområde.

Med anledning av den föreslagna ändringen av 2 mom. föreslås det att paragrafens *3 mom.* upphävs såsom obehövligt.

293 §. I *2 mom.* föreslås att det vid jorddomstolen kan finnas ytterligare en jordrättsingenjör, om detta med beaktade av ärendets omfattning eller något annat särskilt skäl kan anses motiverat. I t.ex. ärenden där värderingsfrågor är centrala, kan det vara skäl att ytterligare en jordrättsingenjör deltar i behandlingen.

Det föreslås att ett stadgande om förordnande av en andra jordrättsingenjör till en jorddomstol skall utfärdas i förordningen om skifte.

I paragrafens *4 mom.* föreslås ett hänvisningsstadgande beträffande de stadganden med stöd av vilka jorddomstolen är beslutför även i en sammansättningen med endast jordrättsdomaren. Dessa stadganden är 312 § 3 mom. om möjligheten att förordna att en förrättning skall fortgå trots att ett besvärsärende behandlas i jorddomstolen, 317 § om utsättande av ny tid för sökande av ändring, 317 a § om uppmaning att komplettera en bristfällig ändringsansökan, 318 § om avvisande av ändringsansökan utan prövning, 318 a § om att begära bemötande av ändringssökandens motpart, 318 b § om att begära skriftliga yttranden av sakägarna, 318 c § om att be förrättningsingenjören inge vägnämndens officiella utlåtande, 320 § om meddelande om tid och plats för huvudförhandlingen, 324 § 2 mom. om att kalla förrättningsingenjören för att höras i saken, samt 324 a § 2 mom. om att fatta beslut om att förrätta syn.

Enligt momentet är jorddomstolen beslutför i en sammansättning med endast jordrättsdomaren dels i de fall som avses i ovan nämnda stadganden, dels i andra åtgärder som vidtas för att förbereda behandlingen. Detta gäller även motsvarande åtgärder, om vilka stadgas på annat ställe än i lagen om skifte. Sålunda kan enligt förslaget jordrättsdomaren i jorddomstolen ensam t.ex. besluta om ett sådant åtgärdsförbud som avses i 90 § 2 mom. lagen om enskilda vägar (521/75). Ett motsvarande stadgande finns i 53 § 2 mom. lagen om inlösen av fast egendom och andra särskilda rättigheter (709/93). Med stöd av detta moment skall den registermyndighet som avses i paragrafen anmäla en anhållan om registrering till jorddomstolen, som kan förbjuda registreringen till dess den vid granskning godkänt förrättningen. De avgöranden som jorddomstolen fattar i den sammansättning som avses i momentet fattas i regel i jorddomstolens kansli utan att sakägarna är närvarande.

Den föreslagna hänvisningen till 335 § innebär att jorddomstolen då den endast består av jordrättsdomaren dessutom kan utsätta en ny tid för sakägaren då denne söker ändring hos högsta domstolen. Hänvisningen till 348 c § 3 mom. innebär att jordrättsdomaren ensam i jorddomstolen kan fatta ett sådant beslut om upptagande av en fastighetsförrättning på nytt som avses i momentet.

Också i förslaget till 306 § ingår ett stadgande om jorddomstolens beslutförhet i en sammansättning med endast jordrättsdomaren. Enligt paragrafen är jorddomstolen, då den behandlar besvär över förrättningsmännens beslut varmed en jävsanmärkning mot förrättningsmännen har förkastats, beslutför även i en

sammansättning med endast jordrättsdomaren, utom i det fall att jävsfrågan väckts i jorddomstolen först efter att det förordnats att besvären skall behandlas vid huvudförhandling.

I vissa andra lagar ingår omnämnanden om jordrättsdomarens beslut. När det blir nödvändigt att göra ändringar i dessa lagar av någon annan anledning, kommer stadgandena till denna del samtidigt att ändras så att de motsvarar den formulering som föreslagits i denna paragraf.

302 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om jordrättsdomarens skyldighet att bo på en ort som bestäms av justitieministeriet. Eftersom detta stadgande numera saknar betydelse, föreslås det att paragrafen upphävs.

303 §. I paragrafen ingår stadganden om vilka ärenden som skall avgöras av jorddomstolen. I den gällande paragrafen finns ett stadgande om att jorddomstolen avgör tvister och besvär, vilka föranletts av förrättningsingenjörs eller förrättningsmäns åtgärder. Paragrafen upptar vidare en detaljerad förteckning över ärenden som behandlas av jorddomstolen.

Eftersom jordomstolen huvudsakligen behandlar besvär och klagomål samt sådana underställningsärenden som avses i 2 mom., föreslås det att *1 mom.* ändras så att den ovan nämnda detaljerade förteckningen slopas och att i momentet endast nämns att såvida inte annorlunda stadgas avgör jorddomstolen besvär som föranletts av förrättningsingenjörens eller förrättningsmännens beslut eller avgöranden.

Enligt gällande 1 mom. ankommer det på jorddomstolen att avgöra bl.a. ägande- eller besittningsrätt till den äga, lägenhetsdel, lägenhet, byggnad eller anläggning som förrättningen gäller samt överlåtelse- eller annan handlings giltighet och innehåll. Enligt den föreslagna ändrade ordalydelsen skall även dessa avgöranden fortsättningsvis ankomma på jorddomstolen.

I *2 mom.* föreslås vissa språkliga ändringar som motsvarar de ändringar som föreslås i 1 mom. I momentet föreslås att jorddomstolen även skall avgöra ärenden som i enlighet med lag har underställts den för prövning. Några ändringar i själva underställningsskyldigheten föreslås inte i denna proposition.

306 §. I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar det nya stadgande som föreslås i 293 § 5 mom. om jorddomstolens beslutförhet. Det föreslås att ett stadgande om beslutförheten för klarhetens skull tas in i själva paragrafen i stället för hänvisningsstadgandet i nämnda 4 mom.

I paragrafen föreslås att vid behandlingen av besvär över förrättningsmännens beslut varmed en jävsanmärkning mot förrättningsmännen har förkastats är jorddomstolen beslutför även i en sammansättning med endast jordrättsdomaren. Om jävsfrågan aktualiserats först efter att det förordnats att besvären skall behandlas vid huvudförhandling, skall besvären behandlas i anslutning till huvudsaken.

I paragrafen föreslås en ändring som innebär att det i paragrafen talas om jorddomstolen i stället för om jordrättsdomaren. Ändringen är nödvändig på grund av hänvisningsstadgandet i 293 § 4 mom.

312 §. I 2 mom. föreslås en ändring som föranleds av ovan relaterade nya 293 § 5 mom. och som innebär att i paragrafen nämns jorddomstolen i stället för jordrättsdomaren. I beslut som avses i momentets sista mening får ändring sökas genom besvär hos högsta domstolen på det sätt som stadgas i förslaget till 332 §.

314 a §. Paragrafen, som intogs i lagen den 6 november 1992, innehåller stadganden om komplettering av bristfälliga besvär. I denna proposition föreslås att motsvarande stadganden intas i 317 a och 318 §§. Det föreslås att paragrafen ändras så att den får mera detaljerade stadganden om besvärsskriften. Enligt gällande lag bestäms innehållet i besvärsskriften, med stöd av hänvisningsstadgandet i 331 §, i enlighet med rättegångsbalkens stadganden om stämningsansökan och besvärsskrift.

Till följd av de stadganden som föreslås bli intagna i paragrafen kan jorddomstolen bättre än tidigare planera huvudförhandlingen. En detaljerad besvärsskrift gör det dessutom lättare för motparten att åstadkomma ett tillräckligt detaljerat bemötande.

I *1 mom. 1 punkten* föreslås ett stadgande enligt vilket i besvärsskriften skall nämnas den förrättning eller annat beslut vari ändring söks. Enligt *2 punkten* skall i besvärsskriften nämnas till vilken del ändring söks i förrättningen eller i ett beslut som fattats vid förrättningen. Enligt *3 punkten* skall dessutom uppges vilka ändringar som yrkas. Enligt *4 punkten* skall i besvärsskriften även nämnas grunderna för yrkandena. Av besvärsskriften skall sålunda klart framgå varför ändringssökanden anser att ett avgöran-

de som fattats vid förrättningen är felaktigt. Enligt *5 punkten* skall ändringssökanden meddela vilka bevis han ämnar lägga fram samt vilka omständigheter han ämnar styrka med bevisen. Med bevis avses t.ex. de vittnen som ändringssökanden ämnar låta höras vid huvudförhandlingen. Med stöd av denna punkt kan i besvärsskriften även individualiseras vad jorddomstolen vid sin syneförrättning särskilt bör fästa avseende vid. Om bevisen undantagsvis inte kan anges redan i besvärsskriften, skall skälet därtill likväl nämnas. Jorddomstolen skall under alla omständigheter före huvudförhandlingen meddelas vilken bevisning sakägaren ämnar lägga fram i jorddomstolen. Med stöd av hänvisningsstadgandet i den föreslagna 331 § kan ett bevis som inte tidigare åberopats enligt 6 kap. 9 § (1052/91) rättegångsbalken åberopas vid huvudförhandlingen i jorddomstolen endast om den sakägare som förfar på detta sätt gör sannolikt att hans förfarande har en giltig orsak.

Enligt 6 punkten skall i besvärsskriften även framföras yrkande om ersättning för rättegångskostnader, om sakägaren vill yrka ersättning för dem.

Enligt *2 mom.* skall till besvärsskriften fogas de handlingar som åberopas i ändringsansökan och som inte ingår i den akt som uppkommit vid behandlingen av den förrättning eller det beslut som är föremål för ändringssökandet. I 314 § 3 mom. stadgas om fogande av besvärsundervisningen till besvären.

Kopior av besvärsskriften och andra handlingar behöver inte inlämnas. Detta beror på att det är jorddomstolen som enligt förslaget till 318 a § skall pröva om bemötande skall begäras. Inte heller behöver en kopia av det beslut som givits vid förrättningen bifogas till besvärsskriften, eftersom lantmäteribyrån sänder det till jorddomstolen tillsammans med det övriga rättegångsmaterialet.

314 b §. I *1 mom.* föreslås ett stadgande om att jorddomstolens namn skall anges i besvärsskriften samt om vilka personuppgifter som skall anges om sakägarna eller deras lagliga företrädare eller ombud samt vittnen och andra som skall höras. Av besvärsskriften skall likaså framgå den postadress under vilken meddelanden i saken får sändas. I besvärsskriften skall även uppges personernas telefonnummer, vilket underlättar en smidig behandling av ärendet.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om att besvärsskriften skall undertecknas och att undertecknaren skall uppge yrke och boningsort.

317 §. I paragrafen föreslås ett stadgande om utsättande av ny tid vid sökande av ändring hos jorddomstolen i en lantmäteriförrättning. Enligt *1 mom.* kan jorddomstolen på ansökan utsätta en ny tid för sökande av ändring, om en sakägare på grund av laga förfall eller av annat godtagbart skäl inte kan söka ändring inom förskriven tid. Den gällande lagen saknar ett motsvarande stadgande. Enligt förslaget är det inte lantmäterimyndigheten som skall utsätta den nya tiden, eftersom tillämpningen av de grunder som nämns i momentet förutsätter sådan prövning som lämpligast ankommer på en domstol.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om förfarandet då sakägaren ansöker om en ny besvärstid. Enligt momentet skall om en ny tid anhållas genom en skriftlig, till jorddomstolen riktad ansökan, som före besvärstidens utgång skall tillställas lantmäteribyrån. Enligt momentet skall anhållan om en ny tid göras hos jorddomstolen före besvärstidens utgång genom en skriftlig ansökan, till vilken fogas en utredning om grunderna för ansökan. Enligt momentet skall på ansökan i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om besvärsskriften. Hänvisningen innebär att det sätt på vilket man i praktiken skall anhålla om en ny tidsfrist bestäms enligt 314 §, frågan om hur det ärende vari ny tidsfrist begärs skall individualiseras bestäms enligt 314 a § och att frågan om vilka identifieringsuppgifter ansökan skall innehålla och hur den skall undertecknas bestäms enligt 314 b §.

317 a §. I paragrafen föreslås ett stadgande om komplettering av en bristfällig ändringsansökan. Enligt *1 mom.* skall ändringssökanden uppmanas att inom en av jorddomstolen utsatt tid avhjälpa bristen. Uppmaningen skall ges både då formella fel i ansökan kräver korrigering och då sökanden inte uppgett alla de omständigheter som är nödvändiga för att ärendet skall kunna avgöras. Korrigeringen av en bristfällig ansökan är viktig för att bristerna inte skall behöva rättas till under huvudförhandlingen, varvid denna kan dra ut på tiden eller man kan bli tvungen att uppskjuta den. Det är likaså lättare att avge bemötande om ändringsansökan är fullständig.

I praktiken blir det nödvändigt med en kompletteringsuppmaning då ändringsyrkandet och dess grunder inte framgår så klart av

ansökan att motparten kan ge ett motiverat svar med anledning av ansökan. Kompletteringsuppmaning skall sålunda ges t.ex. då det av ändringsansökan inte framgår på vilka grunder sökanden anser att förrättningen är felaktigt.

Enligt momentet skall ändringssökanden dock inte uppmanas att komplettera sin ändringsansökan, om detta inte är nödvändigt för att rättegången skall kunna fortgå. Kompletteringsuppmaning skall sålunda inte ges t.ex. då ändringsansökan skall avvisas utan prövning. Då bristen inte inverkar på saken eller är ringa, skall sökanden inte uppmanas komplettera sin ansökan. Om det är klart att en brist i ändringsansökan lätt kan avhjälpas vid huvudförhandlingen utan att inverka menligt på den, behöver sökanden inte heller uppmanas att komplettera ansökan.

I samband med kompletteringsuppmaningen skall ändringssökanden givetvis få veta i vilket avseende ansökan är bristfällig. Han skall samtidigt meddelas att ändringsansökan kan avvisas utan prövning om uppmaningen inte följs. Med stöd av 293 § 4 mom. är det jordrättsdomaren som beslutar om kompletteringsuppmaning.

Enligt paragrafens *2 mom.* får sökanden av särskilda skäl beredas nytt tillfälle att rätta sin ändringsansökan, om denna även efter korrigering är bristfällig. Ett sådant särskilt skäl som avses i momentet kan t.ex. vara att det av omständigheterna framgår att sökanden inte utan juridisk sakkunskap är förmögen att uppgöra ansökan så att den uppfyller de krav som ställs i 314 a §. Ett särskilt skäl kan även vara att ändringssökanden av orsaker som inte beror på honom inte inom utsatt tid har kunnat rätta sin ansökan.

318 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att avvisa ändringsansökan utan prövning. Det föreslås att *1 mom.* skall ändras så att till det gällande stadgandet fogas ett stadgande om möjligheten att avvisa ändringsansökan utan prövning även på den grunden att ändringssökanden inte följer en sådan uppmaning som avses i 317 a §. Ändringsansökan skall dock avvisas utan prövning endast då den är så bristfällig att den inte duger som grund för rättegången. Det förslås vidare att i momentet intas momentets gällande stadganden om avvisande utan prövning då det är uppenbart att behandlingen av ansökan inte ankommer på jorddomstolen eller att ansökan inlämnats för sent eller då någon annan rättegångsförutsättning saknas. Med stöd av 293 § 4 mom. är det jordrättsdomaren som beslutar om ändringsansökan skall avvisas utan prövning.

Det föreslås att i *2 mom.* intas slutstadgandet i gällande 1 § om att ett beslut som avses i 1 mom. skall antecknas på handlingarna, vilka returneras till ändringssökanden eller, i ett underställt ärende, till förrättningsingenjören. Det föreslås dessutom att i momentet i enlighet med gällande lag intas ett stadgande om att beslutet skall delges lantmäteribyrån, fastighetsingenjören eller vägnämnden och i besvärsärenden, om förrättningen har avbrutits, även förrättningsingenjören som vid förrättningssammanträdet skall förete det för de övriga sakägarna, vilka därmed skall anses ha fått del av avgörandet.

I *3 mom.* föreslås ett stadgande som motsvarar paragrafens gällande 2 mom. om avgörande av besvär som anförts över förrättningsmännens beslut om en jävsanmärkning. I momentet föreslås en sådan korrigering som ovan relaterade 293 § 5 mom. förutsätter och enligt vilken jorddomstolen nämns i stället för jordrättsdomaren.

318 a §. I paragrafen föreslås ett stadgande om att begära bemötande av de sakägare i förrättningen som berörs av en ändringsansökan. Något motsvarande stadgande finns inte i den gällande lagen. Ett sådant bemötande som avses i paragrafen skall begäras då det kan antas att ett på förhand avgivet svar kan underlätta planeringen av huvudförhandlingen. Enligt *1 mom.* skall bemötande inte begäras då ändringsansökan med stöd av 318 § avvisas utan prövning. Om det är klart att ansökan direkt skall förkastas, skall bemötande inte heller begäras. Det kan finnas flera sakägare i den förrättning som är föremål för ändringsansökan. Enligt momentet skall bemötande begäras endast av de sakägare, vars rätt ändringsansökan gäller. En motsvarande begränsning finns i gällande 320 §, vari stadgas vilka sakägare som skall kallas till jorddomstolens sammanträde. Jorddomstolen skall alltså i varje enskilt fall besluta av vilka sakägare bemötande skall begäras. Ibland kan situationen vara den, att det kan vara oändamålsenligt att begära bemötande trots att saken tas till behandling vid huvudförhandling. Enligt momentet kan jorddomstolen även då den ber om ett bemötande bestämma vilka frågor sakägaren särskilt skall yttra sig om.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande som innebär att om de sakägare som avses i 1 mom. äger en fastighet gemensamt eller är delägare i ett samfällt område, skall på uppmaningen för deras vidkommande tillämpas vad 320 § 2 mom. stadgar om kallelsebrev. Då det t.ex. är fråga om rågång mot ett samfällt område, kan delägarlaget med kallelsebrev uppmanas avge sitt bemötande på det sätt som stadgas i 26 § lagen om samfälligheter (758/89).

För att bemötandet på bästa möjliga sätt skall gagna ärendets beredning och planeringen av huvudförhandlingen, skall på bemötandet ställas samma krav på individualisering som ställs på ändringsansökan. Det föreslås därför i paragrafens *3 mom. 1—4 punkten* att sakägaren utöver det ärende som bemötandet gäller även skall uppge sin inställning till ändringssökandens yrkanden och grunderna för dem samt de omständigheter som han önskar stöda sig på samt sina yrkanden på ersättning för rättegångskostnaderna.

Enligt *4 mom.* skall sakägaren uppmanas avge sitt skriftliga bemötande inom en av jorddomstolen utsatt tid eller muntligen vid sammanträdet vid äventyr av att ärendet kan upptas till prövning även om bemötande inte avges. Med stöd av förslaget till 330 a § kan jorddomstolen begära bemötandet genom ett vanligt brev. Kopiorna av bemötandet och dess bilagor kan jorddomstolen likaså sända till sökanden som en vanlig brevförsändelse.

Med sammanträde avses i momentet både huvudförhandlingen och ett sådant förberedande sammanträde som avses i 318 b §. I momentet föreslås dessutom ett stadgande om att av bemötandet och därtill fogade handlingar skall inges kopior, vilka jorddomstolen skall delge ändringssökanden. Jorddomstolen tillställer ändringssökanden kopiorna i samband med kallelsen till huvudförhandlingen. Har kopior inte inlämnats på det sätt som momentet stadgar, kan dessa med stöd av 9 kap. 2 § 2 mom. rättegångsbalken tas på den sakägares bekostnad som avgivit bemötandet.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande om att på bemötandet i tillämpliga delar skall gälla vad 314 a § 2 mom., 314 b, 317 och 317 a §§ stadgar om besvärsskriften. Till bemötandet skall sålunda med stöd av 314 a § 2 mom. fogas de handlingar som åberopas i bemötandet och som inte ingår i den akt som tillkommit vid behandlingen av den förrättning eller det beslut som är föremål för ändringssökande. Uppgivandet av individualiseringsuppgifter i bemötandet och undertecknade av bemötandet bestäms enligt 314 b §. Med stöd av 317 § kan även ändringssökandens motpart ansöka om att ny tid utsätts för avgivande av bemötande. Hänvisningen till 317 a § innebär att jorddomstolen kan uppmana sakägaren att komplettera bemötandet.

I *5 mom.* föreslås ett stadgande om att ändringsansökan och därtill fogade handlingar skall delges i samband med den uppmaning som nämns i paragrafen. Med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom., som med stöd av den föreslagna 331 § skall iakttas, kan domstolen bestämma att om det är svårt eller oändamålsenligt att ta kopior av en handling som skall delges, skall materialet hållas till sakägarens påseende i domstolens kansli.

Med stöd av det föreslagna 293 § 4 mom. kan jordrättsdomaren ensam i jorddomstolen fatta beslut om alla de åtgärder som avses i paragrafen.

318 b §. I paragrafen föreslås ett stadgande om möjligheten att fortsätta ärendets beredning antingen skriftligen eller muntligen.

I *1 mom.* föreslås att jorddomstolen kan uppmana sakägarna att inom utsatt tid tillställa jorddomstolen ett skriftligt yttrande, om den anser att behandlingen av ärendet kräver det. Om jorddomstolen begär ett skriftligt yttrande, skall den samtidigt bestämma vilka frågor sakägarna skall yttra sig om. Ibland kan det vara nödvändigt att i syfte att utreda en viss fråga höra en sakägare ännu efter att ändringsansökan och bemötandet inlämnas. Med tanke på dessa situationer föreslås det att i paragrafen intas ett stadgande om fortsatt förberedelse.

I de flesta fall är det mest ändamålsenligt att fortsätta behandlingen skriftligen. Det föreslås därför i *1 mom.* att jorddomstolen kan uppmana sakägarna att inom utsatt tid tillställa jorddomstolen ett skriftligt yttrande. Av momentets ordalydelse framgår att sakägaren skall uppmanas att inlämna sitt yttrande direkt till jorddomstolen. För att en sakägare skall kunna avge ett skriftligt yttrande domstolen begärt av honom skall han senast i samband med uppmaningen delges det material som tillställt jorddomstolen och som föranlett begäran om yttrande.

Enligt momentet skall jorddomstolen i dessa fall bestämma vad sakägaren skall yttra sig om.

På detta sätt kan alltför allmänt hållna skrivelser och onödiga dröjsmål med beredningen undvikas.

Även om inget uttryckligt stadgande tas in i momentet, borde en sakägare endast en gång uppmanas inge ett skriftligt yttrande till jorddomstolen för att beredningen inte skall förlängas i onödan.

Enligt principen om att motparten skall höras borde jorddomstolen se till att en sakägares skriftliga yttrande delges även de sakägare, vilkas rätt ändringsansökan berör. För klarhetens skull föreslås ett uttryckligt stadgande om detta. Det skriftliga yttrandet kan delges andra sakägare t.ex. i samband med att de kallas till huvudförhandlingen. Då sakägaren på detta sätt får vetskap om motpartens skriftliga yttrande, kan han bättre förbereda sig för huvudförhandlingen. Med stöd av förslaget till 330 a § kan delgivningen av yttrandet ske per post som en vanlig brevförsändelse.

Med stöd av förslaget till 293 § 4 mom. fattar jordrättsdomaren ensam i jorddomstolen beslut om de åtgärder som nämns i momentet.

I vissa fall kan det vara ändamålsenligt att fortsätta förberedelsen muntligen. I *2 mom.* förslås därför att jorddomstolen kan kalla sakägarna för att höras under förberedelsen, om detta främjar ärendets beredning.

En muntlig förberedelse kan vara motiverad t.ex. när det är oklart vilka omständigheter sakägarna åberopat i ändringsansökan och bemötandena eller om det annars är oklart vad de yrkat. För att huvudförhandlingen inte skall dra ut på tiden i onödan eller uppskjutas kan det vara ändamålsenligt att före huvudförhandlingen muntligen vid ett sammanträde förbereda ett ärende som förefaller oklart ännu efter att skriftliga yttranden givits.

Fortsatt muntlig förberedelse i jorddomstolen är emellertid endast en exceptionell utväg. Sakägarna skall kallas för att höras vid muntlig förberedelse endast då det klart främjar behandlingen av ärendet. Då muntlig förberedelse övervägs skall givetvis även kostnaderna för detta samt andra olägenheter beaktas. Med stöd av det förslagna nya 293 § 4 mom. beslutar jordrättsdomaren ensam i jorddomstolen om huruvida skriftligt yttrande skall begäras. Med stöd av samma stadganden håller jordrättsdomaren såsom ordförande för sammanträdet ensam en sådan muntlig förberedelse som nämns i 2 mom.. I många fall består förberedelsen till väsentliga delar av arkivundersökning, som jorddomstolen eller i praktiken ofta jordrättsingenjören utför.

318 c §. I paragrafen föreslås ett stadgande om att jorddomstolen, om den anser att det främjar behandlingen av ärendet, kan uppmana förrättningsingenjören att inom utsatt tid före huvudförhandlingen tillställa jorddomstolen sitt skriftliga utlåtande med anledning av det ärende som behandlas. Utlåtandet skall enligt förslaget även delges de sakägare som kallas till huvudförhandlingen. Jorddomstolen sköter delgivningen i samband med kallelsen. Enligt gällande 324 § skall jordrättsingenjören i regel vara tillstädes i jorddomstolen för att ge jorddomstolen de uppgifter domstolen begärt om förrättningen. Det föreslås att denna obligatoriska närvaroplikt slopas och att jorddomstolen i varje enskilt fall kan överväga särskilt om ärendets behandling i jorddomstolen kräver ett ställningstagande från förrättningsingenjören eller vägnämnden. Med stöd av det föreslagna 324 § 2 mom. kan jorddomstolen fortsättningsvis vid behov kalla jordrättsingenjören till sammanträdet för att höras.

En motsvarande ändring föreslås i 104 § lagen om enskilda vägar. Enligt förslaget kan jorddomstolen be om vägnämndens utlåtande med anledning av ändringsansökan och vid behov kalla vägnämndens ordförande, en av honom förordnad medlem eller tjänsteman till huvudförhandlingen för att höras.

319 §. Den gällande paragrafen stadgar om var jorddomstolen skall sammanträda. Det föreslås att paragrafen skall ändras så att i dess 1 mom. intas ett stadgande om förordnande om att ett ärende skall behandlas vid huvudförhandling, i 2 mom. ett i den gällande paragrafen ingående stadgande om var huvudförhandlingssammanträdet skall hållas och i 3 mom. ett stadgande om när huvudförhandling inte behöver hållas.

Enligt *1 mom.* överförs ärendet till huvudförhandling när förberedelsen avslutats.

Enligt *2 mom.* skall huvudförhandlingen hållas i den kommun i vilken det område där den förrättning som är föremål för ändringssökande har hållits är beläget. I sak motsvarar stadgandet gällande rätt. Orsaken till att huvudförhandlingen skall hållas i närheten av förrättningsstället är att behandlingen ofta förutsätter syn. Det är därför bra att avståndet mellan sammanträdesplatsen och det ställe där syn skall hållas inte är onödigt långt. Stadgan-

det är emellertid inte tvingande. Enligt momentet kan jorddomstolen också sammanträda i en närbelägen kommun eller på den ort där jorddomstolens kansli är beläget, om detta inte orsakar sakägarna oskäliga kostnader eller oskälig olägenhet. Så kan det förfaras t.ex. då syn undantagsvis inte behöver hållas eller om det blir nödvändigt att undantagsvis hålla två sammanträden under huvudförhandlingen. En förutsättning är dock att sakägarna inte orsakas oskäliga kostnader eller oskälig olägenhet på grund av att sammanträdet hålls på en annan ort.

I *3 mom.* föreslås ett stadgande enligt vilket huvudförhandling inte behöver hållas om ärendet kan avgöras på basis av det skriftliga rättegångsmaterialet. Ärenden som gäller klagan utgör exempel på ärenden som ofta kan avgöras utgående från handlingarna.

320 §. Det föreslås att jorddomstolens sammanträde skall tillkännages ändringssökanden samt sådana andra sakägare i förrättningen vilkas rätt berörs av besvären eller som har begärt att bli underrättade, om deras adresser är kända, genom brev som postas minst fjorton dagar före sammanträdet. På samma sätt skall sammanträdet meddelas lantmäteribyrån och jordrättsingenjören. Om det med hänsyn till sakägarnas antal eller den sak som behandlas inte är ändamålsenligt att sända meddelande om sammanträdet per brev till en sådan annan sakägare som inte har begärt att bli underrättad, skall sammanträdet tillkännages minst fjorton dagar före sammanträdet genom kungörelse i en eller två tidningar som har spridning på orten.

320 a §. I paragrafen föreslås ett stadgande med tanke på sakägarnas förfallolösa utevaro. Stadgandet skall tillämpas om en sakägare uteblir från ett sammanträde under den muntliga förberedelsen samt från något sammanträde under huvudförhandlingen.

I den gällande lagen finns inget motsvarande stadgande. Enligt vedertagen praxis avvisas ändringsansökan utan prövning om ändringssökanden uteblivit utan att meddela laga förfall.

I *1 mom.* föreslås det att om ändringssökanden uteblir från jorddomstolens sammanträde, skall ändringsansökan lämnas därhän. Om man vet eller har anledning att anta att ändringssökanden har laga förfall, skall ändringsansökan givetvis inte lämnas därhän.

Enligt det föreslagna stadgandet är andra sakägares närvaro däremot inte nödvändig om det på stadgat sätt informerats om sammanträdet och alla sakägare haft möjlighet att bevaka sina intressen.

Enligt *2 mom.* skall ett underställt ärende alltid behandlas oberoende av sakägarnas utevaro.

323 §. Enligt den gällande lagen skall jorddomstolen ge särskilt beslut över en processinvändning om sakens art fordrar det. I paragrafen stadgas vidare att om godkännande av invägningen inte har till följd att ärendet lämnas därhän, skall behandlingen av huvudsaken fortsättas och den som är missnöjd med beslutet över invägningen skall anvisas att söka ändring däri i samband med huvudsaken. Detta stadgande är obehövligt och skall därför slopas, eftersom 16 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken kommer att bli tillämpliga med stöd av den föreslagna 331 §. Enligt 16 kap. 2 § rättegångsbalken skall rätten meddela särskilt utslag om processinvändning, då saken beskaffenhet det kräver. Enligt 16 kap. 3 § rättegångsbalken får ändring i ett utslag varmed rätten har förkastat en processinvändning sökas endast vid sökande av ändring i rättens slutliga utslag. Med stöd av samma paragrafs 2 mom. kan ändring i ett utslag varmed rätten lämnat saken utan prövning sökas genom besvär. I stället för det stadgande i paragrafen som föreslås bli upphävt föreslås ett stadgande om huvudförhandlingens muntlighet och om hur behandlingen vid huvudförhandlingen skall gå till.

Enligt *1 mom.* är huvudförhandlingen muntlig. Enligt momentet får sakägaren inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

I *2 mom.* föreslås emellertid ett stadgande om att man vid huvudförhandlingen i vissa fall får stödja sig på skriftligt rättegångsmaterial. Enligt momentet får sakägaren ur en handling läsa upp sina yrkanden samt direkta hänvisningar till rättspraxis, den juridiska litteraturen och sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. Förslaget motsvarar 6 kap. 3 § (1052/91) rättegångsbalken om huvudförhandlingens muntlighet.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande om undantag från principen om muntlig behandling. Enligt momentet får för utredning av

tekniska och därmed jämförliga frågor hänvisas till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kort relatera innehållet till den del det hänvisats till det. Enbart en hänvisning till en handling är således inte tillräckligt enligt momentet. Då behandlingen i jorddomstolen gäller sökande av ändring i avgöranden som fattats under förrättningen, utgör förrättningshandlingarna grunden för hela behandlingen i jorddomstolen. Vid behov kan man alltså i jorddomstolen antingen läsa upp eller hänvisa till en förrättningshandling.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om man skall förfara under huvudförhandlingen.

Enligt *1 punkten* i momentet skall jordrättsdomaren eller jordrättsingenjören kort redogöra för vad ärendet gäller. Då det i jorddomstolen är fråga om sökande av ändring i en lantmäteriförrättning eller någon annan förrättning, kan med stöd av denna punkt ur handlingarna läsa den del av beslutet samt motiveringen, som är föremål för ändringssökande i jorddomstolen.

Enligt *2 punkten* i detta moment skall ändringssökanden uppge till vilka delar ändring söks i förrättningen och vilka ändringar som yrkas däri. I detta sammanhang skall ändringssökanden även uppge i vilket avseende han anser att motiveringarna till de avgöranden som fattats under förrättningen är felaktiga. Därefter skall de andra sakägarna enligt *3 punkten* redogöra för sin uppfattning om ändringsyrkandena.

Sedan föremålet för rättegången i jorddomstolen på detta sätt avgränsats, skall sakägarna i tur och ordning och om möjligt i ett sammanhang närmare motivera sin ståndpunkt och yttra sig om motpartens motiveringar. I dessa sakframställningar som avses i *4 punkten* skall sakägarna så fullständigt som möjligt föra fram de omständigheter som de grundar ändringsyrkandena eller bemötandena på samt meddela sin uppfattning om de omständigheter som motparten anfört.

Då huvudförhandlingen hålls oaktat en sakägares utevaro, skall jorddomstolen med stöd av den föreslagna 331 § och 6 kap. 4 § 2 mom. (1052/91) rättegångsbalken till behövliga delar ur handlingarna referera vad den frånvarande sakägaren har anfört i ärendet.

I *5 punkten* ingår ett stadgande om upptagning av bevis. Detta kan avse hörande av ett vittne vid huvudförhandlingen eller förrättande av syn.

Upptagandet av bevis underlättas av att ändringssökanden enligt förslaget till 314 a § i besvärsskriften skall nämna de bevis han ämnar åberopa och vilka omständigheter han har för avsikt att bevisa. För att skriftliga bevis skall kunna bli en del av rättegångsmaterialet vid huvudförhandlingen och för att de skall kunna beaktas vid ärendets avgörande, skall sakägaren åberopa dem också vid huvudförhandlingen. Ett skriftligt bevis upptas genom att det relateras muntligen. Med stöd av den föreslagna 331 § och 17 kap. 8 e § 3 mom. (1052/91) kan ett skriftligt bevis upptas utan att det läses upp, om domstolens medlemmar känner till dess innehåll, parterna samtycker till detta och det också annars kan anses lämpligt.

Enligt *6 punkten* avslutas huvudförhandlingen med att sakägarna slutför sin talan. Efter att bevis upptagits anför sakägarna sålunda sin uppfattning om den framställda bevisningen samt sin uppfattning om hur jorddomstolen på basis av det rättegångsmaterial som företetts under den muntliga huvudförhandlingen borde avgöra besvärsärendet. Huvudförhandlingen avslutas med att sakägarna lämnar målet till avgörande.

I *4 momentet* föreslås ett stadgande om att vid huvudförhandlingen i ett underställt ärende och i ett ärende som gäller klagan i tillämpliga delar skall iakttas vad 3 mom. stadgar. I praktiken innebär detta att då det i ett underställt ärende och ett ärende som gäller klagan inte alltid är klart vem som i jorddomstolen uppträder som kärande och vem som uppträder som svarande, bestäms behandlingsordningen och den ordning i vilken anföranden hålls utgående från ärendets natur.

323 a §. I *1 mom.* föreslås ett stadgande enligt vilket huvudförhandlingen inte får uppskjutas om inte viktiga skäl kräver det. Det föreslagna stadgandet innebär tillsammans med 6 kap. 10 § (1052/91) rättegångsbalken att uppskov med huvudförhandlingen är möjligt endast om det t.ex. till följd av någons utevaro eller av någon annat överraskande skäl föreligger ett sådant hinder att behandlingen inte kan fortsätta. I paragrafen föreslås dessutom stadgat att om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tid och plats för den fortsatta behandlingen meddelas i uppskovsbeslutet eller särskilt senare. Det kan hända att man då huvudförhandlingen måste uppskjutas ännu inte vet när huvudförhandlingen kan fortsätta. Med tanke på

detta föreslås ett stadgande, enligt vilket tiden och platsen för den fortsatta behandlingen även kan meddelas särskilt senare.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om på vilket sätt huvudförhandlingen skall fortsätta efter ett uppskov. Enligt momentet skall behandlingen fortsätta där den avbröts vid föregående behandling. Även om det i denna proposition inte ingår något förslag om efter hur långt uppskov ny huvudförhandling alltid måste hållas, skall även i jorddomstolen på huvudförhandling i tillämpliga delar iakttas de terminstadganden som enligt rättegångsbalken gäller för tingsrätten. Enligt 6 kap. 11 § (1052/91) rättegångsbalken skall en ny huvudförhandling hållas, om huvudförhandlingen har uppskjutits en eller flera gånger med mer än sammanlagt 14 dagar. Även om målet har varit uppskjutet mer än 14 dagar behöver enligt sagda paragraf ingen ny huvudförhandling hållas, om det med hänsyn till målets art av särskilda skäl anses onödigt och om det kan anses att huvudförhandlingen har hållits i ett sammanhang trots uppskovet och avbrottet. En ny huvudförhandling skall dock alltid hållas när huvudförhandlingen har uppskjutits mer än sammanlagt 45 dagar.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande om att en ny huvudförhandling efter uppskov alltid skall hållas, om en ny domstolsledamot deltar i behandlingen. Det föreslagna stadgandet motsvarar 6 kap. 1 § 2 mom. rättegångsbalken om behandlingens omedelbarhet.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande om att, då ny huvudförhandling hålls på grund av att jorddomstolen fått en ny ledamot, behöver bevis inte upptas på nytt när det inte anses nödvändigt för att utreda ärendet. Enligt momentet behöver bevis inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till ärendets natur och den bevisning som skall upptas föranleder oskäliga kostnader eller väsentlig olägenhet. I sak motsvarar stadgandet 6 kap. 12 § (1052/91) rättegångsbalken. När sakägarna t.ex. meddelar att de är av samma åsikt om vilken betydelse tidigare upptagen bevisning har för ärendets avgörande och att saken sålunda inte längre är stridig, behöver bevis inte upptas på nytt.

Bedömningen av vilka kostnader och olägenheter som förorsakas påverkas också av hur betydelsefullt det ärende som behandlas i jorddomstolen är.

324 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om förrättningsingenjörens skyldighet att närvara vid jorddomstolens sammanträden och vid syneförrättningar. Paragrafen föreslås bli ändrad så att det i *1 mom.* intas ett stadgande om att jorddomstolen på eget initiativ kan skaffa eller uppmana sakägarna att skaffa sådan utredning som behövs för ärendets avgörande. Trots att 17 kap. 8 § rättegångsbalken ändrats genom lag (1052/91) så att domstolens möjligheter att också i tvistemål där förlikning är tillåten på eget initiativ skaffa bevis, om inte parterna gemensamt motsätter sig det, föreslås att i momentet för jorddomstolens del intas ett uttryckligt stadgande om att skaffa utredning. Stadgandet är nödvändigt eftersom förrättningsmännen vid fastighetsförrättningar skall skaffa sådan utredning som är nödvändig för att avgöra de frågor som framkommit i samband med förrättningen. Stadgandet behövs även eftersom de ärenden som avgörs av jorddomstolen ofta är förknippade med sådana bedömningar som jorddomstolen inte kan göra om den inte på eget initiativ upptar bevisning. Enligt förslaget kan jorddomstolen också uppmana sakägarna att skaffa och lägga fram sådan utredning som behövs för ärendets avgörande.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om att jorddomstolen vid behov kan kalla förrättningsingenjören för att höras i saken. Med stöd av den föreslagna 318 c § kan jorddomstolen uppmana förrättningsingenjören att avge ett skriftligt utlåtande till jorddomstolen. Med hjälp av detta utlåtande kan jorddomstolen före huvudförhandlingen överväga om det är nödvändigt att kalla förrättningsingenjören också till huvudförhandlingen. Förutom med tanke på ovan nämnda skriftliga utlåtande kan det även vara nödvändigt att kalla förrättningsingenjören till jorddomstolens sammanträde för att jorddomstolen och sakägarna skall få vetskap om alla de omständigheter kring det ärende som behandlas i jorddomstolen vilka inverkat på förrättningsmännens avgörande.

Såsom ovan konstaterats föreslås det att 104 § lagen om enskilda vägar ändras så att jorddomstolen vid behov till huvudförhandlingen kan kalla vägnämndens ordförande eller en av denne utsedd ledamot av nämnden eller tjänsteman.

324 a §. Det föreslås att den sista meningen från gällande 324 § om syneförrättning flyttas till denna paragraf. I *1 mom.* föreslås det att jorddomstolen skall förrätta syn på ort och ställe om det är nödvändigt för att utreda

ärendet. Syn är ett viktigt och frekvent bevismedel i jorddomstolen. I själva verket är de ärenden som behandlas i jorddomstolen ofta sådana att det i praktiken är snart sagt omöjligt att avgöra dem utan syn i terrängen.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om att syneförrättning på förordnande av jorddomstolen även kan förrättas utom huvudförhandlingen av en eller flera av jorddomstolens ledamöter. I regel skall syn med stöd av 323 § 2 mom. 5 punkten förrättas under huvudförhandlingen efter att sakägarna i jorddomstolen var och en framställt sina yrkanden och motiveringarna till dem. Ibland kan det emellertid vara motiverat att bestämma att syn skall hållas utom huvudförhandlingen. Med stöd av föreliggande moment kan jorddomstolen då bestämma att syn kan förrättas av en eller flera ledamöter.

I 17 kap. 56 a § (1052/91) rättegångsbalken finns ett stadgande om att hålla syn utom huvudförhandling. I regeringens proposition (RP 15/1990 rd) konstateras i motiveringen till denna paragraf att i tingsrätten kan syn i tvistemål hållas utom huvudförhandling bl.a. när det inte är möjligt att hålla syn i anslutning till huvudförhandlingen t.ex. på grund av att syneobjektet inte bibehålls oförändrat till dess att huvudförhandling kan hållas. Enligt motiveringen till sagda lagrum kan syn hållas utom huvudförhandling också när detta är viktigt för beredning av ett sakkunnigutlåtande. Ibland kan det även av någon annan orsak vara motiverat att hålla syn före huvudförhandlingen. Också då syn hålls utom huvudförhandling utan att alla ledamöter deltar, bör det i regel anses sakligt att sakägarna är närvarande. Sakägarnas ställningstaganden och yttranden gör att synen blir mycket mångsidigare än om den hålls av jorddomstolen ensam eller några av dess ledamöter.En syn som hållits endast med en del av jorddomstolens ledamöter blir en del av huvudförhandlingens rättegångsmaterial i och med att det som framgått vid synen relateras muntligt vid huvudförhandlingen eller i och med att sakägarna tar del t.ex. av syneprotokollet.

327 §. Det föreslås att *2 mom.* skall ändras så att vid fastställandet av resultatet av en omröstning som hållits vid avgörande av ett ärende i jorddomstolen skall iakttas vad 23 kap. rättegångsbalken stadgar om omröstning i tvistemål. I gällande moment hänvisas det till 23 kap. 3 och 4 § rättegångsbalken. Då dessa stadganden ändras i samband med revideringen av rättegångsförfarandet i tvistemål, föreslås det att momentet ändras på ovan nämnt sätt.

330 §. I gällande paragraf ingår ett stadgande om avkunnande av jorddomstolens utslag. Paragrafen föreslås nu bli ändrad så att i *1 mom.* intas ett stadgande om att jorddomstolens avgörande i huvudsaken i ett besvärsärende kallas dom och andra avgöranden beslut. På detta sätt förenhetligas benämningen för jorddomstolens avgörande i huvudsak i ett besvärsärende med den benämning som andra domstolar använder för sina avgöranden i huvudsaken. En motsvarande ändring har för tingsrätternas vidkommande gjorts i 24 kap. 1 § (1064/91) rättegångsbalken. Med stöd av detta moment benämns avgörandet i ett underställningsärende och avgöranden som under rättegången fattats i procedurfrågor beslut.

I *2 mom.* föreslås ett stadgande om vilket rättegångsmaterial som får beaktas i domen. Enligt momentet får i domen endast det rättegångsmaterial beaktas som lagts fram eller refererats vid huvudförhandlingen eller syneförrättningen. Syftet med stadgandet är att sakägarna och domstolen skall ha en enhetlig uppfattning om på vilket rättegångsmaterial domstolen i ett besvärsärende kan basera sitt avgörande. I förslaget till 323 § om huvudförhandlingen och i motiveringen till nämnda paragraf har det konstaterats att rättegångsmaterialet i regel skall framläggas muntligen.

Även material som med stöd av 324 § tagits fram på tjänstens vägnar samt omständigheter som på annat sätt framkommit i samband med beredningen, t.ex. i jordrättsingenjörens arkivundersökning, skall läggas fram för sakägarna för att kunna beaktas i avgörandet.

Det föreslås dessutom att i momentet för klarhetens skull skall stadgas att om ärendet avgörs utan att huvudförhandling hålls, skall det ske på basis av det skriftliga rättegångsmaterialet.

I *3 mom.* föreslås ett stadgande som motsvarar gällande paragraf om på vilket sätt jorddomstolens avgörande skall ges. Enligt det föreslagna momentet skall jorddomstolens avgörande i regel avkunnas genast efter beslutsöverläggningen. I momentet föreslås dessutom att om överläggningen mellan jorddomstolens ledamöter eller avfattandet av domen i ett omfattande eller svårt mål kräver det, får avgörandet meddelas i jorddomstolens kansli inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Kan domen av sär-

skilda skäl inte meddelas inom denna tid, skall den meddelas så snart som möjligt.

Till sitt innehåll motsvarar stadgande 24 kap. 19 § (1064/91) rättegångsbalken. Vid beredningen av förslaget har det i överensstämmelse med den gällande lagen ansetts nödvändigt att ta in ett uttryckligt stadgande om avkunnande och avgivande av avgörande också i anslutning till de procedurstadganden som gäller jorddomstolen.

Av förslaget till 331 § och ovan nämnda 24 kap. 19 § rättegångsbalken följer att huvudförhandling skall hållas direkt efter avslutad förberedelse eller senast följande dag. Då domen ges i kansliet, skall i överensstämmelse med 24 kap. 19 § 2 mom. rättegångsbalken de parter som är närvarande underrättas om när domen meddelas.

330 a §. I paragrafen föreslås ett stadgande om hur kallelser och uppmaningar i ärenden som behandlas i jorddomstolen får sändas. Enligt det stadgande som föreslås i paragrafen får kallelser och uppmaningar som nämns i 40 kap., om inte annat följer av kapitlets stadganden, sändas med posten under den adress som sakägaren senast uppgivit. I fråga om kallelse till huvudförhandling ingår i förslaget till 320 § ett särskilt stadgande. Stadgandet i 330 a § blir tillämpligt t.ex. då ett bemötande begärs av ändringssökandens motpart eller ett sådant skriftligt yttrande som nämns i 318 b § 1 mom. begärs av sakägarna.

331 §. I 1 mom. den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att på jorddomstolen och rättegången i den skall, om inte något annat stadgas, i tillämpliga delar iakttas gällande stadganden om häradsrätterna. I 2 mom. ingår dessutom ett stadgande om att 14 kap. 7 § rättegångsbalken blir tillämplig också då en i paragrafen avsedd kränkning riktar sig mot i jorddomstol närvarande förrättningsingenjör.

I paragrafen föreslås ett stadgande enligt vilket, om inte något annat följer av lagen om skifte eller någon annan lag som innehåller stadganden om jorddomstol eller med stöd av dem givna förordningar, skall man i fråga om jorddomstolen och rättegången i den samt i fråga om jorddomstolens dom eller beslut i tillämpliga delar iaktta gällande stadganden om allmänna domstolar. Med stöd av det föreslagna hänvisningsstadgandet blir sålunda t.ex. stadgandena i 9 kap. rättegångsbalken om rättegångsskrivelse och stadgandena i 17 kap. om bevisning tillämpliga. På samma sätt skall i tillämpliga delar iakttas även de stadganden om protokoll som ingår i 22 kap. rättegångsbalken. Enligt dessa skall vid huvudförhandlingen i bevisningssyfte upptagna muntliga utsagor bandas och bandet bevaras i minst sex månader eller, om ändring har sökts, tills ärendet avgjorts genom en laga kraft vunnen dom. Till denna del förutsätter förslaget att jorddomstolarna får behövliga ljudupptagningsanläggningar till sitt förfogande.

I jorddomstolarna skall dessutom såsom ovan konstaterats tillämpas 24 kap. rättegångsbalken om domstolens avgöranden. Ovan har vidare angående vissa detaljer redogjorts för hur vissa stadganden som ingår i rättegångsbalken och i denna lag skall tillämpas tillsammans.

I paragrafen föreslås en hänvisning till stadgandena om allmänna domstolar i stället för till stadganden om tingsrätterna, eftersom rättegången i jorddomstolen företer drag som starkt liknar förfarandet i hovrätten. Om inte annat följer av stadgandena om jorddomstolen skall t.ex. på ärenden som gäller klagan i tillämpliga delar iakttas rättegångsbalkens stadganden om klagan.

Stadgandet i gällande *2 mom.* föreslås bli upphävt såsom ett obehövligt specialstadgande. Det är inte motiverat att i lagstiftningshänseende försätta jordrättsingenjören i en annan ställning än andra sakkunniga som skall höras i jorddomstolen.

332 §. I den gällande paragrafen finns ett stadgande om i vilka jorddomstolsutslag ändring inte får sökas hos högsta domstolen. Över andra avgöranden som fattats med stöd av lagen om skifte får besvär anföras hos högsta domstolen utan att av högsta domstolen beviljat besvärstillstånd behövs. Ärenden som baserar sig på lagen om enskilda vägar och lagen om allmänna vägar samt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (inlösningslagen) omfattas däremot av besvärstillståndssystemet. Jorddomstolens avgöranden med stöd av de ovan nämnda lagarna kan jämställas med motsvarande avgöranden som givits med stöd av lagen om skifte, Förteckningen i 332 § lagen om skifte är mycket schematisk. Stadgandet tillåter ändringssökande till högsta domstolen utan besvärstillstånd i delvis mycket obetydliga ärenden, medan totalt besvärsförbud gäller i vissa, t.o.m. viktiga ärenden. Det föreslås därför att systemet med besvärstillstånd vid sökande av ändring

hos högsta domstolen tas i bruk också då det gäller avgöranden som fattats med stöd av lagen om skifte. Paragrafen föreslås därför bli ändrad så att stadgandena om besvärsförbud slopas och att i 1 mom. intas ett stadgande enligt vilket ändring i jorddomstolens dom eller beslut i ärenden som avses i lagen om skifte får sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd.

Ett sådant avgörande av domstol i vilket ändring kan sökas endast efter att besvärstillstånd beviljats av högsta domstolen har på andra ställen i lag i verkställighetshänseende jämställts med ett laga kraft vunnet avgörande, och därför föreslås det att *2 mom.* skall innehålla ett stadgande om detta.

I momentet föreslås att jorddomstolens dom eller beslut verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av en dom som vunnit laga kraft. I momentet föreslås dessutom att en anhängig förrättning kan fortsätta trots att besvärstillstånd begärts i enlighet med 1 mom. Det föreslås att i det momentet på samma sätt som i motsvarande stadganden konstateras att högsta domstolen före sitt slutliga avgörande i ärendet kan förordna att domen eller beslutet inte får verkställas tills vidare eller att en påbörjad verkställighet skall avbrytas.

I 25 § lagen om expropriation för försvarsändamål (787/44), 61 § 2 mom. lagen om inlösen av vissa legoområden i landskommunerna (361/58) samt 65 § 2 mom. lagen om reglering av legoområden i stad och köping (218/62) ingår i stort sett likalydande stadganden om att på sökande av ändring i jorddomstolens utslag med stöd av de nämnda lagarna iakttas vad lagen om skifte stadgar. Utan att dessa lagar och på grund av det nämnda hänvisningsstadgandet kommer det med anledning av den föreslagna ändringen i föreliggande paragraf att behövas besvärstillstånd vid sökande av ändring hos högsta domstolen i sådana avgöranden som jorddomstolen fattat med stöd av dessa lagar. Lagen om enskilda vägar, lagen om allmänna vägar samt inlösningslagen föreslås bli ändrade så att i lagarna intas ett ovan nämnt hänvisningsstadgande i stället för de nuvarande stadgandena om sökande av ändring.

Den föreslagna ändringen i denna paragraf innebär i praktiken också att avgöranden som jorddomstolen fattar med stöd av många andra lagar kommer att omfattas av besvärstillståndssystemet, eftersom det i flera lagar om olika slag av lantmäteriförrättningar ingår en allmän hänvisning till någon förrättning enligt skifteslagen och därmed även till stadgandena om sökande av ändring. Som exempel på sådana lagar kan nämnas lagen om lägenheters samfällda vägars och avloppsdikens samt med dem jämförbara områdens upphörande att vara samfälligheter (983/76), gruvlagen (503/65), lagen om fiske (286/82), lagen om samfällda skogar (37/91), lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/88), lagen om vissa regleringar av vattenägor (31/80), lagen om vissa ägoregleringar (54/75) och lagen om reglering av vissa områden i registret över allmänna områden (82/77).

Den föreslagna ändringen förutsätter att även 26 § 2 mom. (107/79) lagen om fri rättegång ändras så att det behövs besvärstillstånd även i fråga om avgöranden som jorddomstolen har fattat med stöd av de lagrum till vilka det hänvisas i nämnda moment.

De gällande stadgandena i 1 mom. om besvärsförbud föreslås bli upphävda i sin helhet. Avgöranden som avses t.ex. i 7 punkten, vari det hänvisas till sådan skifteskomplettering för reglering av vägfrågor som avses i 232 §, är avgöranden på vilka besvärstillståndssystemet borde tillämpas, eftersom motsvarande avgöranden som fattats med stöd av lagen om enskilda vägar faller inom besvärstillståndssystemet. Det är dessutom nödvändigt att jorddomstolens avgöranden rörande t.ex. sådant som anges i 5 punkten, dvs. ägors gradering, skifteslägg ning, servitut eller utflyttning av driftscentrum samt avgöranden som avses i 6 punkten, dvs. uppgående och rörläggning av vid förrättningen uppkomna nya rår omfattas av besvärstillståndssystemet. I fråga om t.ex. servitut är situationen inkonsekvent, eftersom möjligheten att få ett vägrättsärende prövat av högsta domstolen är beroende av om ärendet råkat avgöras med stöd av stadgandena i lagen om skifte eller lagen om enskilda vägar.

Det föreslagna 2 mom. leder till att utvidgandet av besvärstillståndsförfarandet inte skulle fördröja förrättningarna. En del av momentets besvärsförbudsstadganden är överflödiga, eftersom det redan av förslaget till 331 § och 25 kap. 2 § 2 mom. rättegångsbalken följer att ändring i fråga om förrättningarna inte får sökas i särskilt, om detta inte är uttryckligen tillåtet i lag. Specialstadgandet i

t.ex. 10 punkten om besvärsförbud är således överflödigt.

333 §. I den gällande paragrafens 1 mom. finns ett stadgande som gäller anmälan om missnöje med jorddomstolens utslag, i 2 mom. om hur ändring i jorddomstolens utslag söks hos högsta domstolen, i 3 mom. ett stadgande om att till besvärsskriften endast behöver fogas ett exemplar av jorddomstolens utslag om det finns flera ändringssökanden, samt i 4 mom. ett stadgande om att högsta domstolen av jorddomstolen skall begära akten i ärendet om den behöver jorddomstolens protokoll. Eftersom det nu föreslås att besvärstillståndssystemet skall tillämpas då ändring i jorddomstolens dom söks hos högsta domstolen också i ärenden som avgjorts med stöd av lagen om skifte, föreslås det att missnöje inte längre behöver anmälas med anledning av jorddomstolens avgörande. Det föreslås därför att det nuvarande 1 mom. slopas.

Det föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 2 mom. så att i det intas delvis ändrat det gällande momentets stadgande om hur ändring söks hos högsta domstolen. Enligt momentet skall besvärsskriften, i vilken skall ingå tillståndsansökan och ändringsansökan, tillsammans med jorddomstolens dom eller beslut inlämnas till lantmäteribyrån senast den sextionde dagen efter den dag då jorddomstolens avgörande avkunnades eller gavs. Har besvärstiden förlängts, skall med stöd av förslaget till 335 § förlängningsbeslutet fogas till besvärsskriften. Det föreslås dessutom att till momentet från gällande 3 mom. flyttas stadgandet om att om flera personer anför besvär över jorddomstolens avgörande, behöver endast ett exemplar av detta fogas till besvärsskrifterna. Det föreslås att det stadgande som ingår i det nuvarande 1 mom. och gäller insändande av besvärsskriften skall flyttas till det föreslagna *1* mom.

Det föreslagna *3 mom.* motsvarar gällande 4 mom.

334 §. I den gällande paragrafen finns ett stadgande om hur ändring söks i ett avgörande som fattats av jordrättsdomaren ensam. Eftersom enligt 293 § 4 mom. även ett avgörande som jordrättsdomaren fattat ensam är ett avgörande av jorddomstolen, föreslås det att paragrafen upphävs såsom obehövlig.

335 §. I den gällande paragrafen finns ett stadgande om att jordrättsdomaren på ansökan kan utsätta ny tid för anförande av besvär. I paragrafen föreslås en av ovan relaterade hänvisningsstadgande i 293 § 5 mom. förutsatt korrigering, enligt vilken det i paragrafen talas om jorddomstolen i stället för om jordrättsdomaren. Det föreslås vidare att stadgandet i 333 § 2 mom. om att beslutet om förlängning av besvärstiden skall fogas till besvärsskriften skall flyttas till 335 §.

336 §. Paragrafens *3 mom.* föreslås bli ändrat så att man från den sista meningen slopar det som sägs om att jorddomstolsakten skall sändas till högsta domstolen. Med stöd av den föreslagna 333 § 3 mom. kan högsta domstolen rekvirera jorddomstolsakten från jorddomstolen för påseende.

348 c §. Paragrafen innehåller stadganden om rättelse av ett fel som uppkommit under förrättningen. I *3 mom.* finns ett stadgande om att ta upp förrättningen på nytt för att rätta ett fel. Det föreslås att i momentet görs en av ovan relaterade hänvisningsstadgande i 293 § 4 mom. föranledd ändring, enligt vilken det i momentet talas om jorddomstolen i stället för jordrättsdomaren.

1.2. Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

89 §. Det föreslås att i 1 och 4 mom. görs sådana ändringar som de föreslagna ändringarna i lagen om skifte förutsätter. Då det föreslås att lagen om skifte kompletteras med bl.a. 314 a och 314 b §§ om behandling av besvärsärenden i jorddomstolen, föreslås det att *1 mom.* ändras så att ändring i ett beslut som fattats vid en inlösningsförrättning får sökas genom besvär hos jorddomstolen i den ordning som stadgas i lagen om skifte.

Paragrafens *4 mom.* föreslås bli ändrat så att det inte hänvisas till 40 kap. lagen om skifte utan till lagen om skifte i dess helhet, eftersom det enligt förslaget ingår stadganden om behandling av besvärsärenden också på andra ställen än i 40 kap.

91 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att ändring i jorddomstolens utslag med anledning av inlösningslagen får sökas hos högsta domstolen, om den beviljar besvärstillstånd. Paragrafen föreslås bli ändrad så att i den intas ett stadgande, enligt vilket man vid sökande av ändring i avgöranden som jorddomstolen fattat med stöd av inlösningslagen i tillämpliga delar skall iaktta vad lagen om

skifte stadgar om ändringssökande. Sålunda regleras sökande av ändring i jorddomstolens domar och beslut hos högsta domstolen på samma grunder som gäller för sådana avgöranden av jorddomstolen som fattats med stöd av andra lagar.

1.3. Lagen om skifte inom planläggningsområden

Det föreslås att 69 § 2 mom. ändras så att där i enlighet med 37 kap. 293 § 4 mom. lagen om skifte endast nämns jorddomstolens beslut. Dessutom föreslås det att i momentet endast, på samma sätt som i de andra förslagen till stadganden i denna proposition, talas om ändringssökande i stället för besvär. Med anledning av de organisationsförändringar som har ägt rum inom lantmäteriförvaltningen föreslås det att ordet lantmäterikontoret byts ut mot lantmäteribyrån.

1.4. Lagen om enskilda vägar

55 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om sökande av ändring i vägnämndens beslut genom besvär hos jorddomstolen. Med anledning av organisationsförändringarna föreslås det att i momentet konstateras att besvärshandlingarna skall tillställas lantmäteribyrån istället för lantmäterikontoret.

104 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att beträffande behandlingen av mål som i enlighet med lagen om enskilda vägar medelst besvär hänskjutits till behandling i jorddomstolen gäller på motsvarande sätt vad lagen om skifte stadgar om behandling av ärenden som i besvärsväg inkommit till jorddomstolen. I paragrafen ingår dessutom ett stadgande om att vägnämndens ordförande eller en av honom förordnad medlem av vägnämnden skall vara tillstädes vid jorddomstolens sammanträde och till detta medföra de vid behandlingen av ärendet i vägnämnden tillkomna handlingarna, såframt dessa inte på förhand har översänts till jorddomstolen.

Utöver vissa tekniska justeringar föreslås det att paragrafen ändras så, att jorddomstolen, på samma sätt som enligt den föreslagna 318 c § lagen om skifte, före sammanträdet kan uppmana även vägnämnden att tillställa jorddomstolen vägnämndens utlåtande med anledning av ändringsansökan. I paragrafen föreslås dessutom ett stadgande om att jorddomstolen omedelbart efter att besvärsskriften inlämnats skall uppmana vägnämnden att tillställa jorddomstolen kopior av de handlingar som uppkommit vid behandlingen av ärendet i vägnämnden.

Paragrafen föreslås dessutom bli ändrad på samma sätt som det föreslås i fråga om 324 § 2 mom. lagen om skifte. Enligt paragrafen kan jorddomstolen vid behov kalla vägnämndens ordförande eller en av denne förordnad medlem av vägnämnden eller tjänsteman att höras vid jorddomstolens huvudförhandling.

104 a §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att ändring i jorddomstolens med stöd av lagen om enskilda vägar givna utslag får sökas hos högsta domstolen, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd. Paragrafen föreslås bli ändrad så att i den intas ett stadgande, enligt vilket på sökande av ändring i jorddomstolens avgörande med stöd av lagen om enskilda vägar i tillämpliga delar skall iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring. Sålunda regleras frågan om sökande av ändring hos högsta domstolen i jorddomstolens domar och beslut som meddelats med stöd av lagen om enskilda vägar på samma sätt som gäller för sådana avgöranden av jorddomstolen som fattats med stöd av andra lagar.

1.5. Gruvlagen

66 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så att ordet lantmäterikontor byts ut mot ordet lantmäteribyrå, på ovan nämnda grunder. Dessutom föreslås det att ordet ägodelningsrätten byts ut mot ordet jorddomstolen. Det föreslås dessutom att i paragrafen görs en av 293 § 5 mom. lagen om skifte föranledd ändring, enligt vilken det i paragrafen talas om jorddomstolen i stället för jordrättsdomaren.

1.6. Lagen om fri rättegång

26 §. Enligt *2 mom.* får i avgöranden som avses i 23 § 1 mom. och 24 § lagen om fri

rättegång och som givits av hovrätten eller vattenöverdomstolen ändring sökas endast om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Eftersom lagen om skifte föreslås bli ändrad så att besvärstillstånd behövs då ändring söks i en dom som jorddomstolen givit med stöd av lagen om skifte, föreslås det att i momentet även nämns jorddomstolen. Momentet föreslås vidare bli ändrat så att där i överensstämmelse med gällande praxis även nämns högsta förvaltningsdomstolen. Momentet föreslås samtidigt bli förtydligat så att den onödiga hänvisningen till 30 kap. 3 § rättegångsbalken slopas.

1.7. Lagen om allmänna vägar

103 a §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om att i utslag som jorddomstolen givit med stöd av lagen om allmänna vägar får ändring sökas hos högsta domstolen, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd. Paragrafen föreslås bli ändrad så att det beträffande sökande av ändring hänvisas till vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring. Ändringen motiveras på samma sätt som ändringarna i 91 § inlösningslagen och 104 a § lagen om enskilda vägar.

1.8. Lagen om ägoreglering i gränskommunerna

14 §. Paragrafens 6 mom. som innehåller ett besvärsförbud föreslås bli ändrat så att systemet med besvärstillstånd införs.

2. Ikraftträdande

De lagar som ansluter sig till denna proposition föreslås träda ikraft samtidigt som underrättsreformen, dvs. den 1 december 1993. I anslutning till ikraftträdelsestadgandet föreslås ett hänvisningsstadgande, enligt vilket ett stadgande i en lag eller förordning som givits innan förevarande lag träder i kraft och som gäller avgöranden som fattats av jorddomstolens ordförande eller av jordrättsdomaren, efter att lagen trätt i kraft avser jorddomstolens avgörande.

I ikraftträdelsestadgandet föreslås ett stadgande om tillämpning av de stadganden som gällde då lagen trädde i kraft på behandlingen av ärenden som före lagens ikraftträdande redan har behandlats vid jorddomstolens sammanträde.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om skifte

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 december 1951 om skifte (604/51) 292 § 3 mom. samt 302 och 334 §§, dessa lagrum sådana de lyder, 292 § 3 mom. och 302 § i lag av den 2 maj 1972 (321/72) och 334 § i lag av den 6 november 1992 (977/92),

ändras 292 § 2 mom., 293, 303 och 306 §§, 312 § 3 mom., 314 a §, 318 och 319 §, 320 § 1 mom., 323 och 324 §§, 327 § 2 mom., 330—333 och 335 §§, 336 § 3 mom. och 348 c § 3 mom., av dessa lagrum 292 § 2 mom., 306, 319, 323, 324, 330 och 331 §§, sådana de lyder i nämnda lag av den 2 maj 1972, 293 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 2 mars 1979 och den 8 mars 1991 (263/79 och 506/91), 303 och 332 §§ sådana de lyder ändrade genom nämnda lag av den 2 maj 1982 och lag av den 31 januari 1975 (52/75), 312 § 3 mom., 314 a §, 320 § 1 mom., 348 c § 3 mom., 335 § och 336 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 6 november 1992, 318 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 2 maj 1982 samt 333 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 29 juni 1984 (509/84) och nämnda lag av den 6 november 1992, samt

fogas till lagen en ny 314 b §, och i stället för 137 §, som upphävts genom nämnda lag av den 29 juni 1984, en ny 317 § samt till lagen nya 317 a, 318 a, 318 b, 318 c, 320 a, 323 a, 324 a och 330 a §§ som följer:

37 kap.

Jorddomstol

292 §

— — — — — — — — — — — — — —

Behörig är den jorddomstol inom vars domkrets det område är beläget som saken gäller. Hör ett område till två eller flera jorddomstolars domkrets eller är det fråga om en rå som samtidigt är gräns mellan två eller flera domstolars domkrets, skall saken avgöras av den jorddomstol inom vars domkrets den myndighet vars förrättning eller avgörande det är fråga om har sitt verksamhetsområde.

293 §

I jorddomstolen är en jordrättsdomare ordförande och ledamöter är en jordrättsingenjör samt två nämndemän som kommunen utser. Vid jorddomstolen kan dessutom finnas ytterligare en jordrättsingenjör, om det med beaktande av ärendets omfattning eller något annat särskilt skäl skall anses motiverat.

Vid jorddomstolen kan det finnas flera divisioner.

Angående jorddomstolarnas antal och verksamhetsområden samt om vilken av jordrättsdomarna som är chef för ämbetsverket stadgas genom förordning.

När det är fråga om sådana förberedande åtgärder som avses i 312 § 3 mom., 317, 317 a, 318, 318 a, 318 b, 318 c, 320 §, 324 § 2 mom. eller 324 a § 2 mom. eller därmed jämförliga åtgärder eller ett ärende som avses i 335 § eller 348 c § 3 mom., är jorddomstolen domför också i en sammansättning med endast jordrättsdomaren.

303 §

Jorddomstolen skall avgöra besvär som föranletts av förrättningsingenjörens eller förrättningsmännens beslut eller avgöranden, om inte något annat stadgas särskilt.

Jorddomstolen skall likaså avgöra ärenden som i enlighet med lag har underställts den för prövning.

306 §

Vid behandling av besvär över förrättningsmännens beslut, varmed en jävsanmärkning mot en förrättningsman har förkastats, är jorddomstolen beslutför även i en sammansättning med endast jordrättsdomaren, utom då jävsfrågan väckts i jorddomstolen först efter att det har bestämts att besvären skall behandlas vid huvudförhandling.

312 §

— — — — — — — — — — — — — —

När ändring med stöd av 1 eller 2 mom. har sökts i förrättningsmännens beslut, får vid förrättningen inte vidtas sådana åtgärder på

vilka det beslut som meddelas med anledning av besvären kan inverka. Jorddomstolen kan dock på framställning av förrättningsingenjören innan besvärsärendet avgörs bestämma att förrättningen får fortsätta även i fråga om sådana åtgärder.

314 a §

I besvärsskriften skall anges

1) den förrättning eller annat beslut vari ändring söks,

2) till vilken del ändring söks i förrättningen eller i ett beslut som fattats vid förrättningen,

3) vilka ändringar som yrkas,

4) grunderna för yrkandena,

5) den bevisning som sökanden ämnar lägga fram samt vilka omständigheter han vill styrka samt

6) yrkande på ersättning för rättegångskostnaderna.

Till besvärsskriften skall fogas de handlingar som åberopas i ändringsansökan och som inte ingår i den akt som tillkommit vid behandlingen av den förrättning eller det beslut i vilket ändring söks.

314 b §

I besvärsskriften skall dessutom anges jorddomstolens namn, ändringssökandens namn, yrke och boningsort, telefonnummer för ändringssökanden eller hans lagliga företrädare eller ombud samt för vittnen eller andra som skall höras samt den postadress under vilken meddelanden i saken får sändas.

Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökanden eller, om han inte själv uppsatt den, av den som har gjort det. Dennes yrke och boningsort skall antecknas i besvärsskriften.

40 kap.

Handläggningen av mål i jorddomstol

317 §

Kan en sakägare på grund av laga förfall eller av något annat godtagbart skäl inte söka ändring inom föreskriven tid, kan jorddomstolen på ansökan utsätta en ny tid för sökande av ändring.

Om ny tid för sökande av ändring skall anhållas genom en skriftlig, till jorddomstolen riktad ansökan, som före besvärstidens utgång skall tillställas lantmäteribyrån och till vilken skall fogas en utredning om grunderna för ansökan. Härvid skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om besvärsskriften.

317 a §

Är ändringsansökan bristfällig, skall ändringssökanden uppmanas att inom en av jorddomstolen utsatt tid avhjälpa bristen, om detta är nödvändigt för att rättegången skall kunna fortgå. Ändringssökanden skall samtidigt underrättas om på vilket sätt besvärsskriften är bristfällig och om att ändringsansökan kan avvisas om han inte följer uppmaningen.

Av särskilda skäl får en sakägare, vars ändringsansökan ännu efter rättelse är bristfällig, beredas ett nytt tillfälle att avhjälpa bristen.

318 §

Jorddomstolen skall genast avvisa ändringsansökan om

1) ändringssökanden inte följer en uppmaning som avses i 317 a §,

2) ändringsansökan är så bristfällig att den inte duger som grund för rättegången,

3) behandlingen av ändringsansökan inte ankommer på jorddomstolen,

4) ändringsansökan har inlämnats för sent,

5) förutsättningar för att underställa ärendet saknas eller

6) någon annan rättegångsförutsättning saknas.

Ett sådant beslut av jorddomstolen som avses i 1 mom. tecknas på handlingarna, som returneras till ändringssökanden eller, i ett underställt ärende, till förrättningsingenjören. Beslutet skall delges lantmäteribyrån, fastighetsingenjören eller vägnämnden och i besvärsärenden, om förrättningen inte slutförts, även förrättningsingenjören, som vid förrättningssammanträdet skall föredra det för de övriga sakägarna, vilka då skall anses ha fått del av avgörandet.

Har särskilda besvär anförts över förrättningsmännens beslut om jävsanmärkning, skall jorddomstolen utan dröjsmål avgöra ärendet och beslutet skall bringas till sakägarnas kännedom på det sätt som 2 mom. stadgar.

318 a §

Om ändringsansökan inte med stöd av 318 § avvisats utan prövning, skall jorddomstolen uppmana en sådan sakägare i förrättningen vars rätt ändringsansökan gäller, att inge bemötande med anledning av ändringsansökan,

då bemötandet kan anses främja huvudförhandlingen samt samtidigt vid behov bestämma vilka frågor sakägaren särskilt skall yttra sig om.

Om de sakägare som avses i 1 mom. äger fastigheten gemensamt eller är delägare i ett samfällt område, skall på uppmaningen för deras vidkommande tillämpas vad 320 § 2 mom. stadgar om kallelsebrev.

I bemötandet skall sakägaren

1) uppge i vilket ärende bemötandet avges,

2) anmäla om han medger eller bestrider ändringsyrkandet,

3) lägga fram sin uppfattning om grunderna för ändringssökandens yrkanden samt de omständigheter vilka han önskar stöda sig på,

4) ange de bevis han ämnar lägga fram samt vad han ämnar styrka med dem, samt

5) framställa ett yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader.

Sakägaren skall uppmanas att avge bemötandet skriftligen till jorddomstolen inom den tid som domstolen har utsatt eller muntligen vid sammanträdet, vid äventyr att ärendet kan upptas till prövning även om bemötande inte avges. Beträffande skriftligt bemötande gäller dessutom i tillämpliga delar vad som 314 a § 2 mom., 314 b, 317 och 317 a §§ stadgar om ändringssökande och besvärsskrift. Av bemötandet och därtill fogade handlingar skall inges kopior, vilka jorddomstolen i samband med kallelsen till huvudförhandlingen skall delge ändringssökanden och sådana andra sakägare vilka bemötandet gäller.

I samband med uppmaningen skall ändringsansökan och därtill fogade handlingar delges.

318 b §

Om jorddomstolen finner att behandlingen av ärendet kräver det, kan den uppmana sakägarna att inom utsatt tid tillställa jorddomstolen ett skriftligt yttrande. Jorddomstolen skall härvid bestämma vilka frågor sakägarna skall yttra sig om. Yttrandet skall delges de sakägare vilkas rätt yttrandet gäller.

Om det främjar beredningen av ärendet, kan jorddomstolen bestämma att sakägarna eller en del av dem skall kallas att höras under förberedelsen.

318 c §

Om jorddomstolen anser att det främjar behandlingen, kan den före huvudförhandlingen uppmana förrättningsingenjören att skriftligen till jorddomstolen inom utsatt tid avge sitt utlåtande om det ärende som behandlas. Utlåtandet skall även delges de sakägare som kallas till huvudförhandlingen.

319 §

När förberedelsen avslutats överförs ärendet till huvudförhandling.

Huvudförhandlingen hålls i den kommun där det område där den förrättning som är föremål för ändringssökande har hållits är beläget. Jorddomstolen kan dock sammanträda även i en närbelägen kommun eller på den ort där jorddomstolens kansli är beläget, om detta inte orsakar sakägarna oskäliga kostnader eller oskäligt men.

Om ärendet kan avgöras på grundvalen av det skriftliga rättegångsmaterialet, behöver ingen huvudförhandling hållas.

320 §

Jorddomstolens sammanträde skall tillkännages ändringssökanden samt sådana andra sakägare i förrättningen vilkas rätt berörs av besvären eller som har begärt att bli underrättade, om deras adresser är kända, genom brev som postas minst fjorton dagar före sammanträdet. På samma sätt skall sammanträdet meddelas lantmäteribyrån och förrättningsingenjören. Om det med hänsyn till sakägarnas antal eller den sak som behandlas inte är ändamålsenligt att sända meddelanden om sammanträdet per brev till en sådan annan sakägare som inte har begärt att bli underrättad, skall sammanträdet tillkännages minst fjorton dagar före sammanträdet genom kungörelse i en eller två tidningar som har spridning på orten.

— — — — — — — — — — — — — —

320 a §

Om ändringssökanden uteblir från jorddomstolens sammanträde, lämnas ändringsansökan därhän. Andra sakägares utevaro utgör inget hinder för att ärendet avgörs.

Ett underställt ärende skall behandlas oaktat sakägarnas utevaro.

323 §

Huvudförhandlingen är muntlig. En sakägare får inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

En sakägare får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande, direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen samt till sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter, och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. För utredning av tekniska och därmed jämförliga frågor får han dessutom hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kort relatera innehållet till den del han hänvisar till det.

Vid huvudförhandlingen i besvärsärenden skall

1) jordrättsdomaren eller jordrättsingenjören i korthet redogöra för vad ärendet gäller,

2) ändringssökanden uppge till vilka delar ändring söks i förrättningen och vilka ändringar som yrkas däri,

3) de andra sakägarna redogöra för sin uppfattning om ändringsyrkandena,

4) sakägarna i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de motiveringar som en annan sakägare har anfört,

5) bevis upptas, samt

6) sakägarna slutföra sin talan.

Vid huvudförhandlingen i underställda ärenden och i ärenden som gäller klagan skall ärendet behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av vad 3 mom. stadgar.

323 a §

Huvudförhandlingen får inte uppskjutas, om inte viktiga skäl kräver det. Om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tiden och platsen för den fortsatta behandlingen meddelas i uppskovsbeslutet eller särskilt senare.

Om det är nödvändigt att uppskjuta huvudförhandlingen, skall behandlingen fortsätta där den avbröts när föregående behandling avslutades. Om en ny ledamot deltar i behandlingen, skall emellertid ny huvudförhandling hållas. Bevisning behöver dock i dessa fall inte upptas på nytt, om det inte anses nödvändigt för att saken skall kunna utredas. Bevisning behöver inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till sakens art och den bevisning som skall upptas föranleder oskäliga kostnader eller väsentlig olägenhet.

324 §

Jorddomstolen kan på eget initiativ skaffa eller uppmana en sakägare att skaffa sådan utredning som behövs för att saken skall kunna avgöras.

Jorddomstolen kan vid behov kalla förrättningsingenjören att höras i saken.

324 a §

Jorddomstolen skall förrätta syn på ort och ställe, om detta är nödvändigt för att saken skall kunna utredas.

Jorddomstolen kan även bestämma att syn förrättas utom huvudförhandlingen av en eller flera av jorddomstolens ledamöter.

327 §

— — — — — — — — — — — — — —

Är meningarna skiljaktiga, skall vid fastställandet av omröstningens resultat iakttas vad 23 kap. rättegångsbalken stadgar om omröstning i tvistemål.

330 §

Jorddomstolens avgörande i huvudsaken i besvärsärenden är dom och övriga avgöranden är beslut.

I en dom får endast beaktas rättegångsmaterial som lagts fram eller refererats vid huvudförhandlingen eller syneförrättningen. När arkivundersökning utförts i saken eller jorddomstolen med stöd av 324 § 1 mom. på eget initiativ skaffat utredning, betraktas det som sådant rättegångsmaterial som avses i momentet och det skall refereras vid huvudförhandlingen för att kunna beaktas då saken avgörs. Om saken avgörs utan huvudförhandling, skall det ske på basis av det skriftliga rättegångsmaterialet.

Jorddomstolens avgörande skall avkunnas genast efter beslutsöverläggningen. Om överläggningen mellan jorddomstolens ledamöter eller avfattandet av domen i en omfattande eller svår sak kräver det, får avgörandet meddelas i jorddomstolens kansli inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Kan domen av särskilda skäl inte meddelas inom denna tid, skall den meddelas så snart som möjligt.

330 a §

Jorddomstolen får sända de uppmaningar och kallelser som nämns i detta kapitel med posten under den adress som sakägaren senast har uppgivit, om inte något annat följer av stadgandena i detta kapitel.

331 §

Om inte annat följer av denna lag eller

någon annan lag som innehåller stadganden om jorddomstolen eller av förordningar som givits med stöd av dessa lagar, skall på jorddomstolen och rättegången i den samt på jorddomstolens dom eller beslut i tillämpliga delar iakttas gällande stadganden om allmänna domstolar.

332 §

Ändring i jorddomstolens dom eller beslut i ärenden som avses i denna lag får sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd.

Jorddomstolens dom eller beslut verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av en dom som vunnit laga kraft, och en anhängig förrättning kan fortsätta trots att besvärstillstånd med anledning av en dom eller ett beslut har sökts i enlighet med 1 mom. Högsta domstolen kan dock före sitt slutliga avgörande i ärendet förordna att domen eller beslutet inte får verkställas tills vidare eller att en påbörjad verkställighet skall avbrytas.

333 §

Fullföljdsskriften, som skall innehålla tillståndsansökan och ändringsansökan, skall tillsammans med jorddomstolens dom eller beslut inlämnas till lantmäteribyrån senast den sextionde dagen efter den då jorddomstolens avgörande avkunnades eller gavs. Anför flera personer besvär över jorddomstolens avgörande, behöver endast ett exemplar av jorddomstolens avgörande fogas till besvärsskrifterna.

Fullföljdsskriften kan även sändas med posten eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

Behöver högsta domstolen jorddomstolens protokoll, skall den av jorddomstolen begära akten i saken till påseende.

335 §

Visar en sakägare, som ämnar söka ändring i jorddomstolens dom eller beslut, under tiden för ändringssökande laga hinder eller något annat synnerligt skäl till att han inte inom föreskriven tid kan lämna in sin ändringsansökan, skall jorddomstolen på ansökan sätta ut en ny tid för honom. Beslutet om förlängning av tiden för sökande av ändring skall fogas till besvärsskriften.

336 §

— — — — — — — — — — — — — —

Sedan stämningsmannen återställt besvärshandlingarna jämte förklaring eller sedan den termin som avses i 2 mom. har löpt ut skall lantmäteribyrån sända handlingarna till förrättningsingenjören. Denne skall inom en månad från handlingarnas ankomst avge utlåtande i saken till lantmäteribyrån, varefter byrån skall sända besvärshandlingarna till högsta domstolen.

348 c §

— — — — — — — — — — — — — —

Förrättningen kan tas upp på nytt, om de sakägare vilkas rätt berörs av rättelsen samtycker eller jorddomstolen så beslutar på framställning av jordrättsingenjören. För rättande av ett fel som utgör hinder för registrering av förrättningen får denna dock behandlas på nytt utan samtycke av sakägarna.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Om det i en lag eller förordning som givits innan denna lag träder i kraft ingår ett stadgande om ett avgörande av jorddomstolens ordförande eller jordrättsdomaren, avser detta stadgande efter att denna lag trätt i kraft jorddomstolens avgörande. På behandlingen av ärenden som behandlats vid jorddomstolens sammanträde innan denna lag har trätt i kraft, tillämpas efter ikraftträdandet de stadganden som gällde då lagen trädde i kraft.

2.

Lag

om ändring av 89 och 91 §§ lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 juli 1977 om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77) 89 § 1 och 4 mom. och 91 §, sådana de lyder, 89 § 4 mom. i lag av den 30 december 1982 (1110/82) och 91 § ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 26 juli 1993 (709/93), som följer:

89 §

Ändring i ett beslut som fattats vid en inlösningsförrättning får sökas genom besvär hos jorddomstolen i den ordning som lagen om skifte stadgar.

— — — — — — — — — — — — — — —

När jorddomstolen behandlar ett besvärsärende, skall den i tillämpliga delar iaktta lagen om skifte.

91 §

När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av 69 § lagen om skifte inom planläggningsområde

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 februari 1960 om skifte inom planläggningsområde (101/60) 69 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 12 januari 1990 (29/90), som följer:

69 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Om behandlingen av en ändringsansökan hos jorddomstolen eller ett ärende som enligt 67 § 3 mom. underställts dess prövning och om sökande av ändring i jorddomstolens beslut gäller i tillämpliga delar vad lagen om skifte stadgar om lantmäteriförrättning. I fråga om en förrättning som skall prövas av jorddomstolen skall i 67 § 1 mom. nämnd granskning verkställas. De uppgifter som enligt lagen om skifte hör till förrättningsingenjören eller förrättningsmännen skall skötas av fastighetsingenjören och de uppgifter som hör till lantmäteribyrån av byggnadsnämnden.

Denna lag träder i kraft den 199 .

4.

Lag

om ändring av lagen om enskilda vägar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/62) 55, 104 och 104 a §§, sådana de lyder, 55 § i lag av den 4 juli 1975 (521/75), 104 § ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 2 februari 1979 (111/79) samt 104 a § i sistnämnda lag, som följer:

55 §

Ändring i vägnämndens beslut i enlighet med denna lag söks genom besvär hos jorddomstolen. Besvären skall anföras skriftligt och till besvären skall fogas ett utdrag eller en officiell avskrift av vägnämndens protokoll i ärendet jämte beslut. Besvärshandlingarna skall inges av ändringssökanden personligen eller av hans befullmäktigade ombud eller genom bud eller med posten tillställas lantmäteribyrån senast den trettionde dagen efter det vägnämndens beslut fattats.

104 §

Om behandlingen av mål som i enlighet med denna lag hänskjutits till jorddomstolen gäller på motsvarande sätt vad lagen om skifte stadgar om behandling av ärenden. Om ändring har sökts i vägnämndens beslut, skall vägnämnden på begäran av jorddomstolen tillställa jorddomstolen kopior av de handlingar som uppkommit vid behandlingen av ärendet i vägnämnden. Vid behov kan jorddomstolen före behandlingen av ändringsansökan uppmana vägnämnden att tillställa jorddomstolen vägnämndens utlåtande med anledning av ändringsansökan. Jorddomstolen kan vid behov kalla vägnämndens ordförande eller en av denne förordnad medlem av vägnämnden eller tjänsteman att höras vid huvudförhandlingen i jorddomstolen då besvären över vägnämndens beslut behandlas. Angående hans rätt till arvode och ersättning för resekostnader samt dagtraktamente gäller vad som stadgas om jorddomstolens nämndemän.

104 a §

När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 199 .

5.

Lag

om ändring av 66 § gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 66 § gruvlagen av den 17 september 1965 (503/65) som följer:

66 §

Den som är missnöjd med ett beslut som vid en utmålsförrättning givits angående ersättning får söka ändring däri hos jorddomstolen. Besvärsskriften skall senast den fyrtiofemte dagen efter den dag då en sådan kungörelse som nämns i 38 § 2 mom. offentliggjorts inges eller på ändringssökandens ansvar tillställas lantmäteribyrån med post eller genom bud. Till ändringsansökan skall fogas ett sådant utdrag ur protokollet från utmålsförrättningen som utvisar när ovan nämnda kungörelse har offentliggjorts. När tiden för sökande av ändring har löpt ut skall lantmäteribyrån sända besvärsskriften till jorddomstolen.

Angående behandlingen vid jorddomstolen och sökande av ändring i jorddomstolens beslut gäller i tillämpliga delar vad lagen om skifte stadgar om rättegång rörande lantmäteriförrättning.

Denna lag träder i kraft den 199

6.

Lag

om ändring av 26 § lagen om fri rättegång

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 26 § 2 mom. lagen den 2 februari 1973 om fri rättegång (87/73), sådant det lyder i lag av den 2 februari 1979 (107/79), som följer:

26 §

— — — — — — — — — — — — — —

I avgöranden som avses i 23 § 1 mom. eller i 24 § och som givits av hovrätten, jorddomstolen eller vattenöverdomstolen får ändring sökas endast om högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 199 .

7.

Lag

om ändring av 103 a § lagen om allmänna vägar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 maj 1964 om allmänna vägar (243/54) 103 a §, sådan den lyder i lag av den 2 februari 1979 (110/79), som följer:

103 a §

När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 199 .

8.

Lag

om ändring av 14 § lagen om ägoreglering i gränskommunerna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 14 § 6 mom. lagen den 9 juni 1960 om ägoreglering i gränskommunerna (282/60) som följer:

14 §

— — — — — — — — — — — — — —

När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar som sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 11 oktober 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Heikki Haavisto*

Bilaga 1

1.

Lag

om ändring av lagen om skifte

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 december 1951 om skifte (604/51) 292 § 3 mom. samt 302 och 334 §§, dessa lagrum sådana de lyder, 292 § 3 mom. och 302 § i lag av den 2 maj 1972 (321/72) och 334 § i lag av den 6 november 1992 (977/92),

ändras 292 § 2 mom., 293, 303 och 306 §§, 312 § 3 mom., 314 a §, 318 och 319 §, 320 § 1 mom., 323 och 324 §§, 327 § 2 mom., 330—333 och 335 §§, 336 § 3 mom. och 348 c § 3 mom.,

av dessa lagrum 292 § 2 mom., 306, 319, 323, 324, 330 och 331 §§, sådana de lyder i nämnda lag av den 2 maj 1972, 293 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 2 mars 1979 och den 8 mars 1991 (263/79 och 506/91), 303 och 332 §§ sådana de lyder ändrade genom nämnda lag av den 2 maj 1982 och lag av den 31 januari 1975 (52/75), 312 § 3 mom., 314 a §, 320 § 1 mom., 348 c § 3 mom., 335 § och 336 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 6 november 1992, 318 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 2 maj 1982 samt 333 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 29 juni 1984 (509/84) och nämnda lag av den 6 november 1992, samt

fogas till lagen en ny 314 b §, och i stället för 137 §, som upphävts genom nämnda lag av den 29 juni 1984, en ny 317 § samt till lagen nya 317 a, 318 a, 318 b, 318 c, 320 a, 323 a, 324 a och 330 a §§ som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
37 kap.	
Jorddomstol	
292 §	
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Domsrätt har den jorddomstol, inom vars domkrets det område är beläget som saken gäller. Hör område till två eller flere jorddomstolars domkrets, skall saken avgöras av den jorddomstol, inom vars domkrets huvuddelen av området är belägen.	*Behörig är* den jorddomstol inom vars domkrets det område är beläget som saken gäller. Hör ett område till två eller flera jorddomstolars domkrets *eller är det fråga om en rå som samtidigt är gräns mellan två eller flera domstolars domkrets, skall saken avgöras av den jorddomstol inom vars domkrets den myndighet vars förrättning eller avgörande det är fråga om har sitt verksamhetsområde.*
Tvist om rå, som tillika utgör gräns för jorddomstols domkrets, skall handläggas av den jorddomstol, inom vars domkrets den förrättningsingenjör som verkställt rågången har sin tjänsteverksamhet, då han verkställer förrättningen.	(3 mom. upphävs)
293 §	293 §
En jorddomstols ordförande är en jordrättsdomare samt dess ledamöter en jordrättsingen-	*I jorddomstolen är* en jordrättsdomare ordförande och ledamöter är en jordrättsingenjör

Gällande lydelse

jör och två av kommunen valda nämndemän vid domstolen.

Vid jorddomstol kunna finnas flera divisioner.

Angående jorddomstolarnas antal och verksamhetsområden samt om den av jordrättsdomarna, som är chef för ämbetsverket, stadgas genom förordning.

302 §

Jordrättsdomare är pliktig att bo på ort som bestämmes av justitieministeriet.

303 §

På jorddomstol ankommer att, såvida ej annorlunda är stadgat, avgöra vister och besvär, vilka föranletts av förrättningsingenjörs eller förrättningsmäns *åtgärder vid enligt denna lag verkställda förrättningar eller vilka eljest förekommit i samband med dem och vilka inverka på utförandet av förrättning, såsom de, vilka angå:*

1) förrättnings förutsättningar och omfång;

2) rätt att vara sakägare vid förrättning;

3) ägande- eller besittningsrätt till den äga, lägenhetsdel, lägenhet, byggnad eller anläggning som förrättningen gäller;

4) överlåtelse- eller annan handlings giltighet och innehåll;

5) fråga om, huruvida område utgör lägenhet eller del av lägenhet;

6) fråga om, huruvida område såsom odaläga hör till viss lägenhet utöver denna enligt delningsgrunden tillkommande ägovidd;

7) rår, råmärken och rågång;

8) gradering av ägor, hävdebeskrivning, delningsgrund, undantagande av område för gemensamt eller viss lägenhets särskilda behov, skifteslägg ning och utflyttning av lägenheter;

9) sakägares skyldighet att nöjas med överenskommelse, träffad av de övriga sakägarna;

Föreslagen lydelse

samt två nämndemän som kommunen *utser. Vid jorddomstolen kan dessutom finnas ytterligare en jordrättsingenjör, om det med beaktande av ärendets omfattning eller något annat särskilt skäl skall anses motiverat.*

Vid jorddomstolen kan det finnas flera divisioner.

Angående jorddomstolarnas antal och verksamhetsområden samt om *vilken av* jordrättsdomarna som är chef för ämbetsverket stadgas genom förordning.

När det är fråga om sådana förberedande åtgärder som avses i 312 § 3 mom., 317, 317 a, 318, 318 a, 318 b, 318 c, 320 §, 324 § 2 mom. eller 324 a § 2 mom. eller därmed jämförliga åtgärder eller ett ärende som avses i 335 § eller 348 c § 3 mom., är jorddomstolen domför också i en sammansättning med endast jordrättsdomaren.

(Upphävs)

303 §

Jorddomstolen skall avgöra besvär som föranletts av förrättningsingenjörens eller förrättningsmännens beslut eller avgöranden, om inte något annat stadgas särskilt.

Gällande lydelse

10) ägoskiftenas antal;
11) hävd eller servitut;
12) användning av ägor och skogsbestånd samt uppförande och reparation av byggnader under pågående förrättning;
13) likvider;
14) ordnandet av legotagares ställning;
15) förfarandet vid förrättning; samt
16) rättande av fel, som yppat sig i avslutad förrättning.

Vidare skall jorddomstolen handlägga och avgöra av vederbörande myndigheter till dess avgörande hänskjutna ärenden, i enlighet med vad därom är särskilt stadgat.

306 §

Besvär över förrättningsmännens beslut, varigenom jävsanmärkning mot förrätningsman förkastats, skola handläggas och avgöras av jordrättsdomaren, utom då jävsfrågan väckts i jorddomstolen under dess handläggning av förrättningen i övrigt.

Föreslagen lydelse

Jorddomstolen skall likaså avgöra ärenden som i enlighet med lag har underställts den för prövning.

306 §

Vid behandling av besvär över förrättningsmännens beslut, *varmed en* jävsanmärkning mot en förrättningsman *har förkastats, är jorddomstolen beslutför även i en sammansättning med endast* jordrättsdomaren, utom då jävsfrågan väckts i jorddomstolen *först efter att det har bestämts att besvären skall behandlas vid huvudförhandling.*

312 §

— — — — — — — — — — — — — — —

När ändring med stöd av 1 eller 2 mom. har sökts i förrättningsmännens beslut, får vid förrättningen inte vidtas sådana åtgärder på vilka det beslut som meddelas med anledning av besvären kan inverka. Jordrättsdomaren kan dock på framställning av förrättningsingenjören innan besvärsärendet avgörs bestämma att förrättningen får fortsätta även i fråga om sådana åtgärder.

314 a §

Saknas i besvär som inom föreskriven tid tillställts jorddomstolen någon uppgift eller bilaga som avses i ett gällande stadgande, är besvärsskriften inte undertecknad eller är besvären annars behäftade med någon brist, skall jordrättsdomaren bereda den som anfört besvären tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om den inte är så obetydlig att den inte behöver avhjälpas.

Har ändringssökanden inte, trots att han enligt 1 mom. har beretts tillfälle därtill, avhjälpt

— — — — — — — — — — — — — — —

När ändring med stöd av 1 eller 2 mom. har sökts i förrättningsmännens beslut, får vid förrättningen inte vidtas sådana åtgärder på vilka det beslut som meddelas med anledning av besvären kan inverka. *Jorddomstolen* kan dock på framställning av förrättningsingenjören innan besvärsärendet avgörs bestämma att förrättningen får fortsätta även i fråga om sådana åtgärder.

314 a §

I besvärsskriften skall anges

1) den förrättning eller annat beslut vari ändring söks,
2) till vilken del ändring söks i förrättningen eller i ett beslut som fattats vid förrättningen,
3) vilka ändringar som yrkas,
4) grunderna för yrkandena,
5) den bevisning som sökanden ämnar lägga fram samt vilka omständigheter han vill styrka samt
6) yrkande på ersättning för rättegångskostnaderna.

Till besvärsskriften skall fogas de handlingar som åberopas i ändringsansökan och som inte

Gällande lydelse

bristen och är besvären så bristfälliga att ärendet inte kan avgöras på grundval av dem, skall besvären avvisas.

Av särskilda skäl får en sakägare vars besvär också efter komplettering är bristfälliga på det sätt som nämns i 1 mom. beredas nytt tillfälle att komplettera dem. (Se 317 a och 318 § i frsl.)

Föreslagen lydelse

ingår i den akt som tillkommit vid behandlingen av den förrättning eller det beslut i vilket ändring söks.

314 b §

I besvärsskriften skall dessutom anges jorddomstolens namn, ändringssökandens namn, yrke och boningsort, telefonnummer för ändringssökanden eller hans lagliga företrädare eller ombud samt för vittnen eller andra som skall höras samt den postadress under vilken meddelanden i saken får sändas.

Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökanden eller, om han inte själv uppsatt den, av den som har gjort det. Dennes yrke och boningsort skall antecknas i besvärsskriften.

40 kap.

Handläggningen av mål i jorddomstol

317 §

Kan en sakägare på grund av laga förfall eller av något annat godtagbart skäl inte söka ändring inom föreskriven tid, kan jorddomstolen på ansökan utsätta en ny tid för sökande av ändring.

Om ny tid för sökande av ändring skall anhållas genom en skriftlig, till jorddomstolen riktad ansökan, som före besvärstidens utgång skall tillställas lantmäteribyrån och till vilken skall fogas en utredning om grunderna för ansökan. Härvid skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om besvärsskriften.

317 a §

Är ändringsansökan bristfällig, skall ändringssökanden uppmanas att inom en av jorddomstolen utsatt tid avhjälpa bristen, om detta är nödvändigt för att rättegången skall kunna fortgå. Ändringssökanden skall samtidigt underrättas om på vilket sätt besvärsskriften är bristfällig och om att ändringsansökan kan avvisas om han inte följer uppmaningen.

Av särskilda skäl får en sakägare, vars ändringsansökan ännu efter rättelse är bristfällig, beredas ett nytt tillfälle att avhjälpa bristen. (Se 314 a § i nuvarande lag)

Gällande lydelse

318 §

Är det uppenbart att besvär som har kommit till jorddomstolens kansli inte faller under jorddomstolens behörighet, att de anförts för sent, att förutsättningar för underställning av ärendet inte har funnits eller att någon annan rättegångsförutsättning saknas, avgörs saken av jordrättsdomaren ensam. Beslut tecknas på handlingarna, vilka återställs till den som anfört besvären eller, i underställt ärende, till förrättningsingenjören. Det skall *alltid* delges lantmäteribyrån och i besvärsärende, om förrättningen inte har slutförts, även förrättningsingenjören, som vid förrättningssammanträdet skall föredra det för de övriga sakägarna, vilka då skall anses ha fått del av beslutet.

Ha särskilda besvär anförts över förrättningsmännens beslut om jävsanmärkning, skola de utan dröjsmål avgöras av jordrättsdomaren, och beslutet skall bringas till sakägarnas kännedom på sätt i 1 mom. är sagt.

I andra än ovan i denna paragraf stadgade fall åligger det jordrättsdomaren att utan dröjsmål sammankalla jorddomstolen för handläggning av ärendet.

Föreslagen lydelse

318 §

Jorddomstolen skall genast avvisa ändringsansökan om

1) ändringssökanden inte följer en uppmaning som avses i 317 a §,

2) ändringsansökan är så bristfällig att den inte duger som grund för rättegången,

3) behandlingen av ändringsansökan inte ankommer på jorddomstolen,

4) ändringsansökan har inlämnats för sent,

5) förutsättningar för att underställa ärendet saknas eller

6) någon annan rättegångsförutsättning saknas.

Ett sådant beslut av jorddomstolen som avses i 1 mom. tecknas på handlingarna, som returneras till *ändringssökanden* eller, i ett underställt ärende, till förrättningsingenjören. *Beslutet* skall delges lantmäteribyrån, *fastighetsingenjören eller vägnämnden och i besvärsärenden, om förrättningen inte slutförts,* även förrättningsingenjören, som vid förrättningssammanträdet skall föredra det för de övriga sakägarna, vilka då skall anses ha fått del av avgörandet.

Har särskilda besvär anförts över förrättningsmännens beslut om jävsanmärkning, *skall jorddomstolen* utan dröjsmål avgöra ärendet och beslutet skall bringas till sakägarnas kännedom på det sätt som *2* mom. *stadgar.*

318 a §

Om ändringsansökan inte med stöd av 318 § avvisats utan prövning, skall jorddomstolen uppmana en sådan sakägare i förrättningen vars rätt ändringsansökan gäller, att inge bemötande med anledning av ändringsansökan, då bemötandet kan anses främja huvudförhandlingen samt samtidigt vid behov bestämma vilka frågor sakägaren särskilt skall yttra sig om.

Om de sakägare som avses i 1 mom. äger fastigheten gemensamt eller är delägare i ett samfällt område, skall på uppmaningen för deras vidkommande tillämpas vad 320 § 2 mom. stadgar om kallelsebrev.

I bemötandet skall sakägaren

1) uppge i vilket ärende bemötandet avges,

2) anmäla om han medger eller bestrider ändringsyrkandet,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) lägga fram sin uppfattning om grunderna för ändringssökandens yrkanden samt de omständigheter vilka han önskar stöda sig på,

4) ange de bevis han ämnar lägga fram samt vad han ämnar styrka med dem, samt

5) framställa ett yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader.

Sakägaren skall uppmanas att avge bemötandet skriftligen till jorddomstolen inom den tid som domstolen har utsatt eller muntligen vid sammanträdet, vid äventyr att ärendet kan upptas till prövning även om bemötande inte avges. Beträffande skriftligt bemötande gäller dessutom i tillämpliga delar vad som 314 a § 2 mom., 314 b, 317 och 317 a §§ stadgar om ändringssökande och besvärsskrift. Av bemötandet och därtill fogade handlingar skall inges kopior, vilka jorddomstolen i samband med kallelsen till huvudförhandlingen skall delge ändringssökanden och sådana andra sakägare vilka bemötandet gäller.

I samband med uppmaningen skall ändringsansökan och därtill fogade handlingar delges.

318 b §

Om jorddomstolen finner att behandlingen av ärendet kräver det, kan den uppmana sakägarna att inom utsatt tid tillställa jorddomstolen ett skriftligt yttrande. Jorddomstolen skall härvid bestämma vilka frågor sakägarna skall yttra sig om. Yttrandet skall delges de sakägare vilkas rätt yttrandet gäller.

Om det främjar beredningen av ärendet, kan jorddomstolen bestämma att sakägarna eller en del av dem skall kallas att höras under förberedelsen.

318 c §

Om jorddomstolen anser att det främjar behandlingen, kan den före huvudförhandlingen uppmana förrättningsingenjören att skriftligen till jorddomstolen inom utsatt tid avge sitt utlåtande om det ärende som behandlas. Utlåtandet skall även delges de sakägare som kallas till huvudförhandlingen.

319 §

Jorddomstolen skall sammanträda på den förrättnings område som tvisten gäller eller på annan lämplig plats inom den kommun, där föremålet för förrättningen är beläget. Då särskilda skäl det påkalla, kan jorddomstolen

319 §

När förberedelsen avslutats överförs ärendet till huvudförhandling.

Huvudförhandlingen hålls i den kommun där det område där den förrättning som är föremål för ändringssökande har hållits är beläget. Jord-

Gällande lydelse

sammanträda även annorstädes, på plats där det lämpligen och med minsta kostnader kan ske.

320 §

Jorddomstolens sammanaträde tillkännages minst fjorton dagar före sammanträdet genom kungörelse i en eller två tidningar som har spridning på orten. Jordrättsdomaren skall underrätta lantmäteribyrån och förrättningsingenjören om sammanträdet genom tjänstebrev som skall postas minst fjorton dagar före detta. På samma sätt skall sammanträdet meddelas ändringssökanden samt sådana andra sakägare i förrättningen vilkas rätt berörs av besvären eller som har begärt att bli underrättade, om deras adresser är kända.

---

323 §

Över invändning i rättegång skall jorddomstolen giva särskilt beslut, ifall sakens art det fordrar. Har godkännande av invändning icke till följd, att ärendet lämnas därhän, skall behandlingen av huvudsaken fortsättas och den med beslutet över invändningen missnöjda anvisas att söka ändring däri i samband med huvudsaken.

Föreslagen lydelse

domstolen kan dock sammanträda även i en närbelägen kommun eller på den ort där jorddomstolens kansli är beläget, om detta inte orsakar sakägarna oskäliga kostnader eller oskäligt men.

Om ärendet kan avgöras på grundvalen av det skriftliga rättegångsmaterialet, behöver ingen huvudförhandling hållas.

320 §

Jorddomstolens sammanträde skall tillkännages ändringssökanden samt sådana andra sakägare i förrättningen vilkas rätt berörs av besvären eller som har begärt att bli underrättade, om deras adresser är kända, genom brev som postas minst fjorton dagar före sammanträdet. *På samma sätt skall sammanträdet meddelas lantmäteribyrån och förrättningsingenjören. Om det med hänsyn till sakägarnas antal eller den sak som behandlas inte är ändamålsenligt att sända meddelanden om sammanträdet per brev till en sådan annan sakägare som inte har begärt att bli underrättad, skall sammanträdet tillkännages minst fjorton dagar före sammanträdet genom kungörelse i en eller två tidningar som har spridning på orten.*

---

320 a §

Om ändringssökanden uteblir från jorddomstolens sammanträde, lämnas ändringsansökan därhän. Andra sakägares utevaro utgör inget hinder för att ärendet avgörs.

Ett underställt ärende skall behandlas oaktat sakägarnas utevaro.

323 §

Huvudförhandlingen är muntlig. En sakägare får inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

En sakägare får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande, direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen samt till sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter, och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. För utredning av tekniska och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

därmed jämförliga frågor får han dessutom hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kort relatera innehållet till den del han hänvisar till det.

Vid huvudförhandlingen i besvärsärenden skall

1) jordrättsdomaren eller jordrättsingenjören i korthet redogöra för vad ärendet gäller,

2) ändringssökanden uppge till vilka delar ändring söks i förrättningen och vilka ändringar som yrkas däri,

3) de andra sakägarna redogöra för sin uppfattning om ändringsyrkandena,

4) sakägarna i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de motiveringar som en annan sakägare har anfört,

5) bevis upptas, samt

6) sakägarna slutföra sin talan.

Vid huvudförhandlingen i underställda ärenden och i ärenden som gäller klagan skall ärendet behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av vad 3 mom. stadgar.

323 a §

Huvudförhandlingen får inte uppskjutas, om inte viktiga skäl kräver det. Om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tiden och platsen för den fortsatta behandlingen meddelas i uppskovsbeslutet eller särskilt senare.

Om det är nödvändigt att uppskjuta huvudförhandlingen, skall behandlingen fortsätta där den avbröts när föregående behandling avslutades. Om en ny ledamot deltar i behandlingen, skall emellertid ny huvudförhandling hållas. Bevisning behöver dock i dessa fall inte upptas på nytt, om det inte anses nödvändigt för att saken skall kunna utredas. Bevisning behöver inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till sakens art och den bevisning som skall upptas föranleder oskäliga kostnader eller väsentlig olägenhet.

324 §

Vederbörande förrättningsingenjör bör vara tillstädes i jorddomstolen för att giva domstolen begärda uppgifter om förrättningens utförande. Förrättningsingenjören bör höras angående det som sakägarna yttra. Förrättningsingenjörs utevaro utgör dock icke hinder för ärendets handläggning och avgörande. Såframt sakägare det yrkat eller sakens art gör det erforderligt, skall syn på platsen anställas av rätten eller av de av densamma förordnade medlemmarna i rätten.

324 §

Jorddomstolen kan på eget initiativ skaffa eller uppmana en sakägare att skaffa sådan utredning som behövs för att saken skall kunna avgöras.

Jorddomstolen kan vid behov kalla förrättningsingenjören att höras i saken.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	324 a §
	Jorddomstolen skall förrätta syn på ort och ställe, om detta är nödvändigt för att saken skall kunna utredas.
	Jorddomstolen kan även bestämma att syn förrättas utom huvudförhandlingen av en eller flera av jorddomstolens ledamöter.
	327 §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Äro meningarna skiljaktiga, skall vid fastställandet av omröstningens resultat iakttagas vad i 23 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken är stadgat.	*Är* meningarna skiljaktiga, skall vid fastställandet av omröstningens resultat iakttas vad *23 kap.* rättegångsbalken *stadgar om omröstning i tvistemål.*
	330 §
	Jorddomstolens avgörande i huvudsaken i besvärsärenden är dom och övriga avgöranden är beslut.
	I en dom får endast beaktas rättegångsmaterial som lagts fram eller refererats vid huvudförhandlingen eller syneförrättningen. När arkivundersökning utförts i saken eller jorddomstolen med stöd av 324 § 1 mom. på eget initiativ skaffat utredning, betraktas det som sådant rättegångsmaterial som avses i momentet och det skall refereras vid huvudförhandlingen för att kunna beaktas då saken avgörs. Om saken avgörs utan huvudförhandling, skall det ske på basis av det skriftliga rättegångsmaterialet.
Jorddomstolens utslag skall *offentligen* avkunnas, *och tillika skall meddelas huru ändring däri kan sökas.*	Jorddomstolens *avgörande* skall avkunnas *genast efter beslutsöverläggningen. Om överläggningen mellan jorddomstolens ledamöter eller avfattandet av domen i en omfattande eller svår sak kräver det, får avgörandet meddelas i jorddomstolens kansli inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Kan domen av särskilda skäl inte meddelas inom denna tid, skall den meddelas så snart som möjligt.*
	330 a §
	Jorddomstolen får sända de uppmaningar och kallelser som nämns i detta kapitel med posten under den adress som sakägaren senast har uppgivit, om inte något annat följer av stadgandena i detta kapitel.
	331 §
Beträffande jorddomstol och rättegången där skola, såvitt ej annorlunda är stadgat, angående häradsrätt gällande stadganden i tillämpliga delar lända till efterrättelse.	*Om inte annat följer av denna lag eller någon annan lag som innehåller stadganden om jorddomstolen eller av förordningar som givits med stöd av dessa lagar, skall på jorddomstolen och*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

rättegången i den samt på jorddomstolens dom eller beslut i tillämpliga delar iakttas gällande stadganden om allmänna domstolar.

Vad i 14 kap. 7 § rättegångsbalken är stadgat om kränkning av domstolens anseende skall äga motsvarande tillämpning, då kränkning riktar sig mot i jorddomstol närvarande förrättningsingenjör.

332 §

I jorddomstols utslag må ändring icke sökas, försåvitt det rör:

1) användning av ägor och i 63 § avsedda skogsbestånd och material samt uppförande och reparation av byggnader under tiden för skiftet;

2) i 177 § avsett bestämmande av tomtplatser och åtgärder i samband därmed;

3) förverkligande av ovan i 97 § 3 mom. avsedd plan;

4) påbörjande av byggandet av ovan i 98 § 1, 2 och 4 mom. avsedda nya vägar eller i 98 a § avsedda vattenanskaffnings- och avloppsanläggningar eller fördelning enligt 161 § 1 mom. av skyldigheten att underhålla väg;

5) ägors gradering och hävdebeskrivning, skifteslägggning, servitut eller utflyttning av driftscentrum;

6) uppgående och rörläggning av vid förrättningen uppkomna nya rår;

7) i 232 § avsedd skifteskomplettering för reglering av vägfrågor;

8) sakkunnigs och sysslomans arvode;

9) tiden för tillträde av ägor samt likvidersättning, om värdet av det sakägare genom jorddomstolens avgörande i detta hänseende tappat uppenbart ej överstiger 2 000 mark; eller

10) avgörande, varigenom jorddomstolen utan att uttala sig i huvudsaken, till förrättningsmännen återförvisat förrättningen för ny behandling.

I jordrättsdomarens beslut i fråga om jäv mot förrättningsmännen må ändring ej heller sökas.

332 §

Ändring i jorddomstolens dom eller beslut i ärenden som avses i denna lag får sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd.

Jorddomstolens dom eller beslut verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av en dom som vunnit laga kraft, och en anhängig förrättning kan fortsätta trots att besvärstillstånd med anledning av en dom eller ett beslut har sökts i enlighet med 1 mom. Högsta domstolen kan dock före sitt slutliga avgörande i ärendet förordna att domen eller beslutet inte får verkställas tills vidare eller att en påbörjad verkställighet skall avbrytas.

Gällande lydelse

333 §

Den som inte är nöjd med ett utslag som jorddomstolen har avkunnat i något annat ärende än ett som nämns i 332 §, skall för att inte mista sin talan anmäla missnöje, muntligen eller skriftligen hos jordrättsdomaren eller skriftligen hos lantmäteribyrån inom åtta dagar från den dag då utslaget avkunnades, denna dag inräknad. Om sändande av missnöjesanmälan till jordrättsdomaren genom bud eller med posten gäller lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65). (Se 2 mom. i försl.)

Ändring skall sökas hos högsta domstolen genom skriftliga besvär. Besvärsskriften skall av sökanden eller hans lagligen befullmäktigade ombud jämte jorddomstolens utslag samt, om förlängning av besvärstiden har beviljats, beslutet om förlängningen lämnas till lantmäteribyrån senast den sextionde dagen efter den då jorddomstolens utslag avkunnades. Missnöjesanmälan och besvärsskriften får ändringssökanden på egen risk tillställa lantmäteribyrån även såsom betald postförsandelse eller med bud.

Anför flera personer besvär över jorddomstolens utslag, behöver endast ett exemplar av domstolens utslag fogas till bevärsskrifterna.

Behöver högsta domstolen jorddomstolens protokoll, skall den av jorddomstolen begära akten i ärendet till påseende.

334 §

Den som är missnöjd med jordrättsdomares beslut i ett ärende som denne avgjort ensam och som inte angår jäv mot en förrättningsman, får söka ändring däri hos högsta domstolen genom skriftliga besvär. Besvärsskriften skall av ändringssökanden eller hans lagligen befullmäktigade ombud för att talan inte skall gå förlorad jämte jordrättsdomarens beslut och därtill hörande handlingar lämnas till lantmäteribyrån senast den sextionde dagen efter den då ändringssökanden fick del av jordrättsdomarens beslut. Om sändande av besvärsskriften till lantmäteribyrån med posten eller med bud gäller 333 § 2 mom. på motsvarande sätt.

335 §

Visar en sakägare, *som anmält missnöje med* jorddomstolens *utslag*, under *besvärs*tiden laga hinder eller något annat synnerligt skäl till att han inte inom föreskriven tid kunnat anföra

Föreslagen lydelse

333 §

Fullföljdsskriften, som skall innehålla tillståndsansökan och ändringsansökan, skall tillsammans med jorddomstolens dom eller beslut inlämnas till lantmäteribyrån senast den sextionde dagen efter den då jorddomstolens *avgörande* avkunnades *eller gavs*. Anför flera personer besvär över jorddomstolens avgörande, behöver endast ett exemplar av jorddomstolens avgörande fogas till besvärsskrifterna. (Se 3 mom. i gällande lag)

Fullföljdsskriften kan även sändas med posten eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

Behöver högsta domstolen jorddomstolens protokoll, skall den av jorddomstolen begära akten i saken till påseende.

334 §

(Upphävs)

335 §

Visar en sakägare, *som ämnar söka ändring i jorddomstolens dom eller beslut*, under tiden *för ändringssökande* laga hinder eller något annat synnerligt skäl till att han inte inom föreskriven

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
besvär, skall jordrättsdomaren på ansökan sätta ut en ny tid för honom.	tid kan *lämna in sin ändringsansökan,* skall jorddomstolen på ansökan sätta ut en ny tid för honom. *Beslutet om förlängning av tiden för sökande av ändring skall fogas till besvärsskriften.*

336 §

— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Sedan stämningsmannen återställt besvärshandlingarna jämte förklaring eller sedan den termin som avses i 2 mom. har löpt ut skall lantmäteribyrån sända handlingarna till förrättningsingenjören. Denne åligger att inom ett månad från handlingarnas ankomst avge utlåtanden i saken till lantmäteribyrån. Därefter skall byrån sända handlingarna, *och vid behov jorddomstolsakten i målet* till högsta domstolen.	Sedan stämningsmannen återställt besvärshandlingarna jämte förklaring eller sedan den termin som avses i 2 mom. har löpt ut skall lantmäteribyrån sända handlingarna till förrättningsingenjören. Denne *skall* inom en månad från handlingarnas ankomst avge utlåtande i saken till lantmäteribyrån, *varefter* byrån skall sända *besvärs*handlingarna till högsta domstolen.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

348 c §

— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Förrättningen kan tas upp på nytt, om de sakägare vilkas rätt berörs av rättelsen samtycker eller jordrättsdomaren så beslutar på framställning av förrättningsingenjören. För rättande av ett fel som utgör hinder för registrering av förrättningen får denna dock behandlas på nytt utan samtycke av sakägarna.	Förrättningen kan tas upp på nytt, om de sakägare vilkas rätt berörs av rättelsen samtycker eller jorddomstolen så beslutar på framställning av jordrättsingenjören. För rättande av ett fel som utgör hinder för registrering av förrättningen får denna dock behandlas på nytt utan samtycke av sakägarna.
	———
	Denna lag träder i kraft den 199 .
	Om det i en lag eller förordning som givits innan denna lag träder i kraft ingår ett stadgande om ett avgörande av jorddomstolens ordförande eller jordrättsdomaren, avser detta stadgande efter att denna lag trätt i kraft jorddomstolens avgörande. På behandlingen av ärenden som behandlats vid jorddomstolens sammanträde innan denna lag har trätt i kraft, tillämpas efter ikraftträdandet de stadganden som gällde då lagen trädde i kraft.
	———

2.

Lag

om ändring av 89 och 91 §§ lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 juli 1977 om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77) 89 § 1 och 4 mom. och 91 §, sådana de lyder, 89 § 4 mom. i lag av den 30 december 1982 (1110/82) och 91 § ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 26 juli 1993 (709/93), som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
89 §	89 §
Ändring i beslut, fattat vid inlösningsförrättning, kan sökas genom besvär hos jorddomstolen i den ordning som är stadgad i 314 § lagen om skifte. I fråga om föremålet för inlösen får ändring i beslut likväl sökas endast i de fall som avses i 21 § 2 mom.	Ändring i ett beslut *som fattats* vid *en* inlösningsförrättning *får* sökas genom besvär hos jorddomstolen i den ordning *som lagen om skifte stadgar.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
När besvärsärende handlägges vid jorddomstol, skall stadgandena i 40 kap. lagen om skifte i tillämpliga delar lända till efterrättelse.	När *jorddomstolen behandlar ett* besvärsärende, skall *den i tillämpliga delar iaktta lagen om skifte.*
91 §	91 §
I jorddomstols utslag kan ändring sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Jorddomstolens utslag verkställs på det sätt som är stadgat om verkställighet av laga kraft vunnen dom. På grundvalen av utslaget görs erforderliga anteckningar om inlösen i jordregistret eller tomtboken. Högsta domstolen kan likväl före ärendets slutliga avgörande bestämma att utslaget tills vidare inte skall verkställas eller att verkställigheten tills vidare inte skall fortgå.	*När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.*
Om meddelande av besvärsundervisning, förfarandet vid sökande av ändring och behandlingen av besvärsärenden gäller vad som stadgas i lagen om skifte. Missnöje behöver dock inte anmälas särskilt. Efter besvärstidens utgång skall lantmäteribyrån utan att inhämta de med utslaget nöjda sakägarnas förklaringar och förrättningsingenjörens utlåtande tillsända högsta domstolen besvärshandlingarna och vid behov även jorddomstolens handlingar i målet.	
Har högsta domstolen beviljat besvärstillstånd, skall sakägarna på högsta domstolens förordnande höras i den ordning som är stadgad i lagen om skifte.	
Vad som i 1 mom. är stadgat gäller på motsvarande sätt även sökande av ändring i jordrättsdomares beslut i ärende som denne	

Gällande lydelse

ensam avgjort. Ändring får likväl inte sökas i jordrättsdomares beslut angående jäv för förrättningsman. Om förfarandet vid sökande av ändring gäller på motsvarande sätt vad som i lagen om skifte är stadgat om besvär över jordrättsdomares beslut.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av 69 § lagen om skifte inom planläggningsområde

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 februari 1960 om skifte inom planläggningsområde (101/60) 69 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 12 januari 1990 (29/90), som följer:

Gällande lydelse

69 §

— — — — — — — — — — — — — —

Om handläggningen av besvär hos jorddomstolen eller ett ärende som enligt 67 § 3 mom. underställts dess prövning och om sökande av ändring i jorddomstolens *eller dess ordförandes utslag* gäller i tillämpliga delar vad lagen om skifte stadgar om lantmäteriförrättning. I fråga om förrättning som skall prövas av jorddomstolen skall i 67 § 1 mom. nämnd granskning verkställas. De uppgifter som enligt lagen om skifte hör till förrättningsingenjören eller förrättningsmännen skall skötas av fastighetsingenjören, och de uppgifter som hör till lantmäterikontoret av byggnadsnämnden.

Föreslagen lydelse

— — — — — — — — — — — — — —

Om *behandlingen av* en *ändringsansökan* hos jorddomstolen eller ett ärende som enligt 67 § 3 mom. underställts dess prövning och om sökande av ändring i jorddomstolens beslut gäller i tillämpliga delar vad lagen om skifte stadgar om lantmäteriförrättning. I fråga om en förrättning som skall prövas av jorddomstolen skall i 67 § 1 mom. nämnd granskning verkställas. De uppgifter som enligt lagen om skifte hör till förrättningsingenjören eller förrättningsmännen skall skötas av fastighetsingenjören och de uppgifter som hör till lantmäteribyrån av byggnadsnämnden.

Denna lag träder i kraft den 199 .

4.

Lag

om ändring av lagen om enskilda vägar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 15 juni 1962 om enskilda vägar (358/62) 55, 104 och 104 a §§, sådana de lyder, 55 § i lag av den 4 juli 1975 (521/75), 104 § ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 2 februari 1979 (111/79) samt 104 a § i sistnämnda lag, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
55 §	55 §
Ändring i vägnämnds beslut i enlighet med denna lag sökes medelst besvär hos jorddomstolen. Besvären skola anföras skriftligt, och till besvärsskriften skall fogas utdrag eller officiell avskrift av vägnämndens protokoll i ärendet jämte beslut. Besvärshandlingarna skola ingivas av ändringssökanden personligen eller av hans befullmäktigade ombud eller genom bud eller med posten tillställas lantmäteri*kontoret i länet* senast *före klockan tolv* den trettionde dagen efter det vägnämndens beslut fattats.	Ändring i vägnämndens beslut i enlighet med denna lag söks genom besvär hos jorddomstolen. Besvären skall anföras skriftligt och till *besvären* skall fogas *ett* utdrag eller en officiell avskrift av vägnämndens protokoll i ärendet jämte beslut. Besvärshandlingarna *skall inges* av ändringssökanden personligen eller av hans befullmäktigade ombud eller genom bud eller med posten tillställas lantmäteri*byrån* senast den trettionde dagen efter det vägnämndens beslut fattats.
104 §	104 §
Angående handläggningen av mål, som i enlighet med denna lag *medelst besvär* hänskjutits till jorddomstolen, skall vad *i* lagen om skifte är stadgat om handläggning av ärenden, som i besvärsväg inkommit till jorddomstol, äga motsvarande tillämpning. Ha besvär över vägnämnds beslut anförts, skall vägnämndens ordförande eller av honom förordnad medlem av nämnden vara tillstädes vid jorddomstolens sammanträde och till detta medföra de vid behandlingen av ärendet i vägnämnden tillkomna handlingarna, såframt dessa icke på förhand översänts till jorddomstolen. Angående hans rätt *att erhålla* arvode och ersättning för resekostnader samt dagtraktamente gäller vad om nämndeman vid jorddomstol är stadgat.	*Om behandlingen* av mål som i enlighet med denna lag hänskjutits till jorddomstolen *gäller på motsvarande sätt* vad lagen om skifte *stadgar* om *behandling* av ärenden. *Om ändring har sökts i vägnämndens beslut, skall vägnämnden på begäran av jorddomstolen tillställa jorddomstolen kopior av de handlingar som uppkommit vid behandlingen av ärendet i vägnämnden. Vid behov kan jorddomstolen före behandlingen av ändringsansökan uppmana vägnämnden att tillställa jorddomstolen vägnämndens utlåtande med anledning av ändringsansökan. Jorddomstolen kan vid behov kalla vägnämndens ordförande eller en av denne förordnad medlem av vägnämnden eller tjänsteman att höras vid huvudförhandlingen i jorddomstolen då besvären över vägnämndens beslut behandlas.* Angående hans rätt *till* arvode och ersättning för resekostnader samt dagtraktamente gäller vad *som stadgas om jorddomstolens nämndemän.*
104 a §	104 a §
Ändring i jorddomstols utslag i ärenden, som avses i denna lag, får sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Jorddomstols utslag verkställes såsom om verkställighet av laga kraft vunnen	*När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.*

Gällande lydelse

dom är stadgat. Högsta domstolen kan likväl, innan saken slutligt avgöres, förordna att beslutet tills vidare icke skall verkställas eller att verkställigheten ej skall fortgå.

I fråga om meddelande av besvärsundervisning, fullföljdsförfarandet och handläggningen av besvärsärende gäller vad i lagen om skifte är stadgat. Missnöje behöver likväl icke särskilt anmälas. När besvärstiden gått till ända, skall lantmäterikontoret, utan att inhämta förklaringar av de parter som nöjts åt beslutet eller utlåtande av förrättningsingenjören, sända besvärshandlingarna och vid behov även jorddomstolens akt i målet till högsta domstolen.

Har högsta domstolen beviljat besvärstillstånd, skola parterna på förordnande av högsta domstolen höras i den ordning som är stadgad i lagen om skifte.

Vad i 1 mom. är stagat gäller på motsvarande sätt i fråga om sökande av ändring i jordrättsdomares beslut i ärende, som denne ensam avgjort. Ändring får dock icke sökas i jordrättsdomares beslut i ärende, som gäller jäv för förrättningsman. I fråga om fullföljdsförfarande gäller på motsvarande sätt vad i lagen om skifte är stadgat om besvär över jordrättsdomares beslut.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 199 .

5.

Lag

om ändring av 66 § gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 66 § gruvlagen av den 17 september 1965 (503/65) som följer:

Gällande lydelse

66 §

Den, som är missnöjd med beslut, vilket vid utmålsförrättning meddelats angående ersättning, *äger rätt att däri* söka ändring i ägodelningsrätten. Besvärsskriften skall *i två exemplar* senast den fyrtiofemte dagen från den dag, då i 38 § 2 mom. avsedd kungörelse offentliggjorts, före tjänstetidens slut inlämnas eller på besvärandens ansvar per post eller genom bud

Föreslagen lydelse

66 §

Den som är missnöjd med ett beslut *som* vid en utmålsförrättning *givits* angående ersättning *får* söka ändring *däri hos jorddomstolen.* Besvärsskriften skall senast den fyrtiofemte dagen *efter* den dag då *en sådan kungörelse som nämns* i 38 § 2 mom. offentliggjorts *inges eller på ändringssökandens* ansvar *tillställas lantmäteribyrån med* post eller genom bud. Till *ändrings-*

Gällande lydelse

tillsändas vederbörande lantmäterikontor. Till besvären skall fogas utdrag ur protokollet från utmålsförrättningen, utvisande när ovan nämnda kungörelse offentliggjorts. Lantmäterikontoret bör efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften till ordföranden i ägodelningsrätten.

Angående behandlingen i ägodelningsrätten och ändringssökande i ägodelningsrättens utslag är i tillämpliga delar gällande, vad i lagen om skifte är stadgat om rättegång rörande lantmäteriförrättning.

Föreslagen lydelse

ansökan skall fogas *ett sådant* utdrag ur protokollet från utmålsförrättningen *som utvisar* när ovan nämnda kungörelse har offentliggjorts. *När tiden för sökande av ändring har löpt ut skall lantmäteribyrån sända besvärsskriften till jorddomstolen.*

Angående behandlingen vid *jorddomstolen* och *sökande av ändring* i *jorddomstolens beslut gäller* i tillämpliga delar vad lagen om skifte stadgar om rättegång rörande lantmäteriförrättning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

6.

Lag

om ändring av 26 § lagen om fri rättegång

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 26 § 2 mom. lagen den 2 februari 1973 om fri rättegång (87/73), sådant det lyder i lag av den 2 februari 1979 (107/79), som följer:

Gällande lydelse

26 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

I avgörande, som avses i 23 § 1 mom. eller i 24 § och som givits av hovrätt eller av vattenöverdomstolen, får ändring sökas endast om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd *med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken.*

Föreslagen lydelse

— — — — — — — — — — — — — — — —

I avgöranden som avses i 23 § 1 mom. eller i 24 § och som givits av hovrätten, *jorddomstolen* eller vattenöverdomstolen får ändring sökas endast om högsta domstolen *eller högsta förvaltningsdomstolen* beviljar besvärstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 199 .

7.

Lag

om ändring av 103 a § lagen om allmänna vägar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 maj 1964 om allmänna vägar (243/54) 103 a §, sådan den lyder i lag av den 2 februari 1979 (110/79), som följer:

Gällande lydelse

103 a §

I jorddomstols utslag i mål som avses i denna lag får ändring sökas hos högsta domstolen genom besvär, såvida högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Jorddomstols utslag verkställes såsom om verkställighet av laga kraft vunnen dom är stadgat. Högsta domstolen kan likväl, innan saken slutligt avgöres, förordna att utslaget tills vidare icke skall verkställas eller att verkställigheten ej skall fortgå.

I fråga om meddelande av besvärsundervisning, fullföljdsförfarandet och handläggningen av besvärsärende gäller vad i lagen om skifte är stadgat. Missnöje behöver likväl icke särskilt anmälas. När besvärstiden gått till ända, skall lantmäterikontoret, utan att inhämta förklaringar av de parter som nöjts åt beslutet eller utlåtande av förrättningsingenjören, sända besvärshandlingarna och vid behov även jorddomstolens akt i målet till högsta domstolen.

Har högsta domstolen beviljat besvärstillstånd, skola parterna på förordnande av högsta domstolen höras i den ordning som är stadgad i lagen om skifte.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller på motsvarande sätt i fråga om sökande av ändring i jordrättsdomares beslut i ärende, som denne ensam avgjort. Ändring får dock icke sökas i jordrättsdomares beslut i ärende, som gäller jäv för förrättningsman. I fråga om fullföljdsförfarande gäller på motsvarande sätt vad i lagen om skifte är stadgat om besvär över jordrättsdomares beslut.

Föreslagen lydelse

103 a §

När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 199 .

8.

Lag

om ändring av 14 § lagen om ägoreglering i gränskommunerna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 14 § 6 mom. lagen den 9 juni 1960 om ägoreglering i gränskommunerna (282/60) som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	14 §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ändring i beslut av ägodelningsrätt eller dess ordförande må icke sökas.	*När ändring söks i ett avgörande som jorddomstolen har fattat med stöd av denna lag, skall i tillämpliga delar iakttas vad lagen om skifte stadgar om sökande av ändring.*
	Denna lag träder i kraft den 199 .

Bilaga 2

Förordning

om ändring av förordningen om skifte

På föredragning av justitieministern

ändras i förordningen den 28 november 1952 om skifte (407/52) 13 § 2 mom. och 169 §, dessa lagrum sådana de lyder, 13 § 2 mom. i förordning av den 26 mars 1993 (305/93) och 169 § i förordning av den 16 mars 1979 (329/79), som följer:

Allmänna föreskrifter angående förfarandet vid förrättning

13 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Om förrättningsmännens beslut får överklagas särskilt medan förrättningen pågår, skall sakägarna underrättas om och i protokollet antecknas hur ändring i beslutet kan sökas. Härvid skall 95 § 3—5 punkten beaktas. De avgöranden som fattats under förrättningen skall antecknas i protokollet så att de utgör en del som är klart särskiljbar från protokollet i övrigt.

170 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Angående förordnande av en sådan annan jordrättsingenjör som avses i 293 § 1 mom. lagen om skifte beslutar cheferna för de jorddomstolar som förordnandet gäller.

— — — — — — — — — — — — — — —

Förordning

om ändring av förordningen om skifte

På föredragning av justitieministern

ändras i förordningen den 28 november 1952 om skifte (407/52) 13 § 2 mom. och 169 §, dessa lagrum sådana de lyder, 13 § 2 mom. i förordning av den 26 mars 1993 (305/93) och 169 § i förordning av den 16 mars 1979 (329/79), som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	13 §
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Får besvär över förrättningen anföras särskilt under förrättningens gång, skall sakägarna meddelas och i protokollet antecknas hur ändring kan sökas i beslutet och härvid skall beaktas vad 95 § 3, 4 och 5 punkterna stadgar.	Om förrättningsmännens beslut får överklagas särskilt medan förrättningen pågår, skall sakägarna underrättas om och i protokollet antecknas hur ändring i beslutet kan sökas. Härvid skall 95 § 3—5 punkten beaktas. *De avgöranden som fattats under förrättningen skall antecknas i protokollet så att de utgör en del som är klart särskiljbar från protokollet i övrigt.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	170 §
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Angående förordnande av en sådan annan jordrättsingenjör som avses i 293 § 1 mom. lagen om skifte beslutar cheferna för de jorddomstolar som förordnandet gäller.
	— — — — — — — — — — — — — —